

امام ربانی و مکتوباتی (ردیہ)

احمد عونی قونوق

۱۹۳۴

Hazırlayanlar
Duygu Kara-Mine Kara
2020

Önsöz

Ahmed Avnî Konuk Hazretleri İmâm Rabbânî ve Mektûbât Risâlesi'ni 1934 yılında kaleme almıştır.

Avnî Bey, İmâm Rabbânî ve Mektûbât'a reddiye yazmasının sebebini risâlenin girişinde; *“Bu risâlenin yazılmasında ki sebep budur ki: mukaddemâ Tarik-i Nakşîyye müntesib olduğu haber verilen bir zât tarafından birkaç mes'ele hakkında yazılan sûâllere cevâb vermeliğim ba'zı rüfekâ tarafından teklif edilmiş ve fakîr o sûâlleri de aklım erdiği kadar cevaplar yazmış idim. Bu cevaplar üzerine bu zât bir vaz'-ı muhâlif alarak muhâberâtı içinden çıkılmaz bir vâdiye döktü. Ve Şeyh-i Ekber Muhyiddîn İbn Arabî (k.s.) hazretlerinin maârifini istihfâf ve İmâm Rabbani'den ve Rükneddîn Alâü'd-Devle Simnânî'den başka tarîk ma'rifetten yükselen zevât olmadığını beyan ve bu muhâbere münâsebetiyle Fakîr tarafından sorulan sûâllerin cevâbını vermekten ızhâr-ı acz ederek İmâm Rabbânî'nin Mektûbât'ını mütâlâa etmemi tavsiye etti. Ve bunları anlamak için ilm-i kelâmda mütebahhir olmak lâzım geleceğini de kayd etti. Ve vahdet-i vücûd mes'elesinin bir girdâb olup bu itikâdda bulunanların âhirette hatalarını anlayacaklarını da ilâve eyledi...”* şeklinde açıklamıştır.

Avnî Konuk Hazretleri'nin *Tarik-i Nakşîyye müntesib olduğu haber verilen bir zât* olarak ismini zikr ettiği kişi ise Muhammed İhsan (Oğuz)'dur. İhsan Oğuz ve Avnî Konuk arasında vahdet-i vücûd ve vahdet-i şühûd mes'elesinden kaynaklı karşılıklı mektuplaşmalar olmuş ve İhsan Oğuz, *vaz'-ı muhâlif alarak muhâberâtı içinden çıkılmaz bir vâdiye dökmüş ve sonuç olarak İmâm Rabbânî ve Mektubat isimli reddiye risâlesi ortaya çıkmıştır.* Ahmed Avnî Konuk ve İhsan Oğuz arasındaki mektupların içeriği bu risâlede belirtilmemiş olsa da risâlenin de içinde bulunduğu elyazması eserde münderictir. Bu çalışmamızda sadece risâle ele alındığı için diğer yazılar hariç tutulmuştur.

Risâle, Atatürk Kitaplığında (OE_Yz_1812) demirbaş numarasıyla kayıtlı bulunan elyazması eserin sonunda yer almaktadır. Risâlenin sayfa sayısı Avnî Bey'in el yazısıyla 79 sayfa olup esas alınan nüsha müellif tarafından istinsâh edilmiştir.

Eserin rika halinde ki sayfa numaraları, elyazması nüshayla karşılaştırma yapılırken kolay olması açısından sayfa başlangıcında (صحيفه ١) (صحيفه ٢) vb. şeklinde yazılmıştır. Belirtilen sayfa numaraları el yazısıyla olduğundan sayfa uzunlukları matbu metinde değişiklik gösterebilmektedir.

Eserde herhangi bir sadeleştirme yapılmamış ve benzer kelime kullanımına gidilmemiş olup aslına uygun olarak rika metin matbu metin haline getirilmiştir.

Dikkatimizden kaçan ve hatamızdan kaynaklanan, yanlış okunmuş kelimeler, kullanılması gereken harf yerine benzer harf (ج) kullanımı vb. hatalara rastlanılabilir. Bu yanlışlıklar, tesadüf edildikçe düzeltilecektir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بو رساله‌نك يازلمسنده كى سبب بودرکه: مقدا طريق نقشى يه منتسب اولديغى
خبر ويريلن بر ذات طرفندن بر قاچ مساله حقنده يازيلان سؤالره جواب ويرمكلكم بعض
رفقا طرفندن تكليف ايدلمش و فقيره او سؤالرده عقم ايرديكى قدر جوابلر يازمش ايدم.
بو جوابلر اوزرينه بو ذات بر وضع مخالف آلهرق مخابراتى ايچندن چيقلماز بر واديه
دوكدى. و شيخ اكبر محى الدين ابن عربى قدس سره حضرلرينك معارفنى استخفاف و
امام ربانيدن و ركن الدين علاالدولة سمنانيدن باشقه طريق معرفتده يوكسلن زوات
اولمديغنى بيان و بو مخابره مناسبتيله فقير طرفندن صورولان سؤالرك جوابنى ويرمكدن
اظهار عجز ايدهرك امام ربانينك مکتوباتنى مطالعه ايتمه مى توصيه ايتدى. و بونلرى
اکلامق ايچون علم کلامده متبحر اولمق لازم كله جكنى ده قيد ايتدى. و وحدت وجود
(صحيفه ۲) مسأله سنك بر كرداب اولوب بو اتقاده بولنانلرك آخرتده خطالرينى
اکلايه جقلرينى ده الاوه ايله دى. بو ذاتك مکتوباتده كه ترهاتى چوقدر. بوراده ذكرى
اوزون و لزومسزدر.

فقير شيخ اكبر و حضرت مولانا جلال الدين رومى و امثالى اكابرك قدس

الله اسرارهم معارفی ایله مشغول اولدیغمدن بو ذاتک استخفافی فقیره پک آغیر کلدی.

اساساً امام ربانینک شیخ اکبر محی الدین ضبن عربی قدس سره حضرتلرینک فصوص
الهکملری و فتوبات مکیهلری علیهنده اولدیغنی بیلیر و فقط غایت نازک و غامض اولان
وحدت وجود مسأله سنی لایقیله اکلامق هر کیمسیه مشکل اولدیغندن بعض اولیا
حضراتی کی شفقه للعباد مخالفت ایتدیکنی ظن ایدرم. نته کیم مولانا جامی قدس سره
نفهات الانس ده شویله بیوررلر [شیخ فقیح الدین عبدالسلام محی الدین عربی یه طعن
ایدر ایدی. و زندیقدر دیر ایدی. آکا بر کون اصحابی بزه قطبی کوستر (صحیفه ۳)
دیدیلر. ابن عربی بی اشارت ایتدی. سن آنک حقنده طعن ایدیورسک دیدیلر. ظاهر
شرعی صاکلارم دیه جواب ویردی.] و کذا ابو بکر یزدانیار ارموی حقنده ده شویله
بیوررلر. [او دیمشدر که صوفیه نک علیهنده سوز سویله دکیمی و اعتراض ایتدیکی
کورویورسکز. والله بن اونلرک علیهنه انجق غیرتدن دولایی سوز سویلیورم. زیرا آنلر حقک
اسرارینی نا اهل سویله دیلر. و یوقسه آنلر سادات و اهل عنایات کیمسه لردر و عالملردر.
و بن آنلرک محبتی سببیه حق تعالی یه تقرب ایتمک ایسترم.]

فقت وقتاکه امام ربانی نک مکتوبلرینی تکرار و دقتله مطالعه ایتدم. بو ذاتک مخالفتی
وحدت وجود مسأله سندن دولایی یالکز حضرت شیخ اکبر حقنده دکل دیکر مسأله لر
حقنده و حتی مع التأسف قرآن و حدیثه ده شامل اولدیغنی کوردم.

کوردیکم غریب و عجیب و معناسز مکتولرندن بعضیلرینی بوراده ذکر و تنقید
ایدیورم. (صحیفه ۴) وحدت وجود منکرلرینه قارشى اکابر محقیقن طرفندن غایت مقنع و
قرآن و حدیثدن دلیللر کوستریله رک واضح جوابلر ویرلمش و بعض مطبوع آثار دخی
بولنمش اولدیغندن مطالعاتم وحدت وجود مسأله سی علیهنده کی مکتوبلره دائر دکلدر.

پیر طریقت شاه نقشبند و پیر ابوالحسن خرقانی و شیخ اکبر محی الدین ابن عربی و عبدالکبیر یمنی و اکابر نقشبندیہ و مولانا جلال الدین رومی قدس اللہ اسرارہم حضراتی کبی زواتہ، کک دوغریدن دوغریہ و کک دولایسیلہ واقع اولان طعن و اتراضن دفنہ عائددر.

—۱—

جناب شاه نقشبند قدس سرہ حضرتلرینک خلفاسندن صلاح الدین ابن مبارک، او پیر طریقک مناقب شریفہسنہ دائر یازدیغی (انس الطابین و عدۃ السالکین) آدلی (صحیفہ ۵) بر رسالہ وارددر. بو رسالہ سلیمان عزمی افندی طرفندن فارسیدن ترجمہ ایدلمشدر. مطبوع نسخہنک اوزرنده کی اضافاتہ نظراً اسعد افندی کتبهانہسنده ۱۳۴۸ نومره ایله مقید و ۱۲۲۶ سہنسنده محرر نسخہدن استنساخ ایدلمش و بیازید جامع شریفنده کی ولی الیدین افندی کتبخانہسنده ۱۸۰۷ نومہرایله مقید نسخه اصلیہ فارسیہ ایله بالمقابلہ خطا و نقصانی اکمال اولنمشدر.

بو مناقبدن نفحات الانسده مولانا جامی حضرتلری ده بحث بویورمشلردر کہ ترجمہ نفحاتک ۴۲۳ نجی صحیفہسنده مندرجدر. بو رسالہنک ۵۰ نجی صحیفہسنده مزکوردرکہ: [ہرات ملکی امیر حسین، شاه نقشبند حضرتلرینہ سرخسندن ہراتہ دعوت ایتمش و او حضرت دخی مریدلرندن مزدلرندہ بعض ذوات اولدیغی حالده دعوتہ اجابت ایلمشدر. اثنای مصاحبہده امیر حسین او پیر اعظمدن شو سؤالی صورمشدر: مشایخدن بعضیلری دیمشدرکہ: —الولاية الفضل من النبوة— یعنی ہنکی ولایتدر کہ نبوتدن افضل اولہ؟ حضرت خواجہ: —نبینک (صحیفہ ۶) ولایتی فضلندر، اول نبینک نبوتندن— جواہیلہ ختم کلام بویوردیلر.]

ينه او رساله نك ٦٨ نجى صحيفه سنده شو عباره لر مذكوردر:

[قال حجة السلام احمد غزالي رحمة الله عليه الولاية الفضل من النبوة بالوجه

الخمسة أى ولاية النبي افضل من نبوة النبي عليه السلام بخمسة. وجوه أول الولاية
صفة الخالق والنبوة صفة المخلوق. وثانيها اشتغال الولاية الى الحق و اشتغال النبوة الى
الخلق. وثالثها ان الولاية امر باطنى و النبوة امر ظاهري. ورابعها: ان للولاية خاصة
والنبوة عامة والخاصة مقدم على العامة وخامسها: ان الولاية لا نهاية لها وللنبوة انتهاء
كام قال عليه السلام ولا نبى بعدى فبلزم ان الولاية أفضل من النبوة]

يعنى حجة الاسلام احمد غزالي رحمت الله عليه بويورر: ولايت بش وجه ايله نبوتدن

افضلدر. (صحيفه ٧)

برنجسى : ولايت صفت خالقدر. و نبوت صفت مخلوقدر.

ايكنجسى : ولايت اشتغالى حقه و نبوتك اشتغالى خلقه در.

اوچنجسى : ولايت امر باطنى و نبوت امر ظاهريدر.

دردنجسى : ولايت خاصه و نبوت عامه در. و خاصه عامه اوزرينه مقدمدر.

بشنجسى : ولايت ولايتك نهايتى يوقدر. و نبوتك نهايتى واردر.

نته كيم صلى الله عليه و سلم (لا نبى بعدى) يعنى بندن صوكره نبوت يوقدر.

بويوردى. بو اسباب ولايتك نبوتدن افضل اولمسنى استلزام ايدر.

كوريليوركه: نبيك كندى ولايتى نبوتدن افضلدر. دينلردن بريسى پير طريقت شاه

نقشبند و ديكرى حجة الاسلام امام غزالي حضرتلريدر. و محقلردن شيخ اكبر محى الدين

ابن عربى حضرتلرى و سائر بر چوق ذذوات دخى بو حكى ويرنلردندر.

بو مسأله حقنده كلهلم امام ربانى نك فكرينه:

مکتوباتک برنجی جلدینک ۱۰۸ نجی مکتوبنده شویله دیور: (صحیفه ۸)

[مشایجن بعضی سکر وقتنده بویورمشلردر که ولایت نبوتدن افضلدر. و بعض دیگر دخی آندن مراد ولایت نیدر دیمشلردر. تاکه نیدن ولینک افضلیتی وهم اولنمکق رفع اوله. اما فیالحقیقه کار بر عکسدر. زیراکه نبینک نبوتی کندی ولایتندن افضلدر. ولایتده تنکی سینه سببیله حق سبحانهیه توجه ممکن دکلدر. لکن نبوتده کمال انشراح صدری سببیله حق سبحانهیه توجه خلقه توجهه مانع اولدیغی کبی خلقه توجهه حق تعالی یه توجهه مانع اولماز. نبوتده توجهه یالکز خلقه دکلدر که تا ولایتده توجهه حقه اولقله ولایت نبوته ترجیح اولنه. عیازا بالله سبحانه یلکز خلقه توجهه کالانعام اولان عوامک مرتبه سیدر. شان نبوت آندن عالیدر. بو معنائک فهمی ارباب سکر ایچون دشواردر. زیرا او احوال ایله ممتاز اولانلر اکابر مستقیم الاحوالدر... الح] (صحیفه ۹)

۲۶۸ نجی مکتوبنده ده شسویله دیور: [اما چاره نهدر؟ کمالات نبوته واحل اولمایان کوره دیمشلردرکه: -الولاية الفضل من النبوة- دیگر جماعت دخی اول کلامک توجیهنده دیمشلردرکه کندی ولایتی نهیه کوره نبوتندن افضلدر. دیمکدر. و بو ایکی مزبور بالجمله حقیقت نبوتی بیلمه مشلر و غائبه حکم ایتمشلردر... الح]

بونلردن ده بربادی ۲۶۰ نجی مکتوبدر: بو مکتوب شو فقره لری مکتوباتک

۱۷۸ نجی صحیفه سنده اوننجی سطردهدر: [سبحان الله بر جاهلك ولایت نبوتدن افضلدر دیدیکی سخن بو سیردندر. و جاهل دیکرک دخی: نبینک کندی ولایتی یه کندی نبوتندن افضلدر دیدیکی کلامی اول توجیهده بو معنالردن آگاه اولدیغندندر.

[كبرت كلمة تخرج من افواههم...]

مدافعه

یوقاریکی ایضاحاتدن اکلاشلدیغی اوزره —نبینک کندی ولایتی ینه کندی نبوتدن افضلدر دینلردن بریسی پیر طریقت (صحیفه ۱۰) شاه نقشبند، دیکری ده حجة الاسلام امام غزالی حضرتلیدر. بو مکتوبلره نظراً بو ایکی پیر اعظمک ارباب سکردن اولدقلرینی و مستقیم الاحوال اکابردن اولدقلرینی و حقیقت نبوتی بیلهمدکلرینی و غاهبه حکم ایتدیکلرینی و هر ایکیسنک ده جاهل اولدقلرینی قبول ایتمک لازم کلیر. ای طریقت نقشبندیه سالکلری نصل؟ بونلری قبول ایدیورمیسکز؟

غریبدرکه مکتوباتک ۹۵نجی صحیفهسنده مندرج و اهل اللهه اعتراض ایدن جماعتک خسارتی حقنده ۱۱۸نجی مکتوبندهده امام ربانی شویله دییور:

[من عمل صالحاً فلنفسه و من اساء فعلیها] یعنی کیم که عمل صالح ایشلهدی ایسه کندی نفسی ایچون و کیم که کوتولک ایتدی ایسه نفسنک علیهنهدر. و خواجه عبدالله بویوردیلرکه: هر کیمه که طعن ایده سک بزدن دور اولورسک]

ایمدی یوقاریده مذکور اولان مکتوبلرده کی تجهیل و اعتراضاته و بو (صحیفه ۱۱)

مکتوبلره باقیلرسه پیر طریقت شاه نقشبند و حجة الاسلام امام غزالی حضرتلری اهل اللهدن اومامق و اگر اهل اللهدن ایسه لر امام ربانی ینه کندی فتواسی موجبنجه اونلردن اوزاق اولمق ایجاب ایدر.

شاه نقشبند حضرتلرینک علم و فضلنی و کمالنی اثباته حاجت یوقدر. امام غزالی حضرتلری ده اوپلهدر. هله امام غزالی حقنده مولانا جامی حضرتلری نفحات النسده شو عبارهلری یازیور:

[شيخ ابو الحسن شازلى قدس الله سره كه زمانك قطبى ايدى. كوردىكى واقعه سندن

شويله خبر وپرمشدركه: حضرت رسالت صلى الله عليه و سلم موسى و عيسى عليه الصلاة و السلامه غزالى ايله مفاخرت و مباهاات ايله مشدر. و حضرت رسالت صلى الله عليه و سلم غزالينك بعض منكرلرينه تعزير بويوردى. و قامچينك اثرى وفات ايدنجيه قدر آنك بدننده ظاهر ايدى.] انصاف ايدلم بويله بر ذات محترم تجهيل اولنورمى؟

امام ربانينك خطاسى و سقامت محاكمه سى يالكز بو ايكي پير اعظمك تجهيلنده

دكلدر. قرآن و حديثهده مخالفتهدر. (صحيفه ۱۲)

شويله كه: امام ربانى بو مئساله نك اساسنى ايكي چوروك اسباب موجب اوزرينه بنا

ايتمشدر. بريسي بودر كه: ولينك سنه دارلغى و نيدهده سنه كنيشلكى تخيل ايديور.

حالبوكه سورة كهفده موسى و حضر عليه السلام قصه سندن تميله آنك بو حكمنك

عكسى سبت اوليور. معلومدر كه: موسى عليه السلام صاحب شريعت اولوالعزم بر نبى

ذشان ايدى. امر الهى ايله حضر عليه السلامه ملاقى اولدى. جناب حضر آكا [انك

لن تستطيع معى صبراً] يعنى. سن بنم رفاقتمه صبر ايدهمزسك ديدى. و جناب حضر

جهت ولايتى ايله حضرت آلديغى امر موجبجه موسى عليه السلامك مواجهه سنده اوچ

وقعه احداث ايتدى. حضرت موسى شريعتنه مخالف كوردىكى ايچون سنه سى طارالدى.

و هيچ بريسنه تحمل ايدهميوب اعتراض ايتدى. و صدرى منشرح اولمادى. و هر اعتراضه

جواباً جناب حضر [لم اقل انك لن تستطيع معى صبراً] يعنى بن سكا ديمديمي كه سن

بنمله رفاقته صبر ايدهمزسك. ديدى (صحيفه ۱۳). و رسول اكرم افندمز: حضرت موسى

نك بو صبرسزلغنى و تحملسزلكنى [ليت أخى موسى صبر حتى يقص الله علينا من

أنبائهما] يعنى كاشكى قارده شم موسى صبر ايدم ايدى ده الله تعالى بزه آنلك قصالرندن

خبر ایده ایدی. حدیث شریفنده ده بیان بویورمشلردر. شیمدی انصاف اولسون.

صبرسزلق و تحملسزلك سینه کنشلکندنمی یوقسه طارلغندن می کلیر؟ معلومدرکه نبی شریعتله مقیددر و شریعت حدود الهیهدر. نته کیم قرآنده (و من یتعد حدود الله فقد ظلم نفسه) یعنی کیم که اللهك حدودینی تجاوز ایدرسه نفسنه ظلم ایدر بویورلمشدر. فقط حقیقتک هیچ بر حدی یوقدر. ولی ایسه حدودی اولیان بو حقیقته ناظردر. و حقیقت ظاهر اولدیغی وقت شریعت باطل اولور. چونکه نینک کتیردیکی شریعتک حیات برزخیهده حکمی یوقدر. دار تکلیف، حیات دنیویهدر. برزخ ایسهس دار تکلیف دکلدر. موسی علیه السلام حیات دنیویه ایله (صحیفه ۱۴) و حضر ایسه حیات برزخیه ایله حی ایدی. بونک ایچون جناب حضر موسی علیه السلامک شرعیتنه مخالف اوله رق امر حقله حرکت ایدی. و نبوت موسی علیه السلامک کندی ولایتنک حجابی الودیغندن بو حجاب سببیه حضرک کوردیکی حقیقتی کوره مدی. بو سببیه تحمل ایده مه دی. اعتراض ایتدی. نته کیم جناب حضر حضرت موسی یه [أنا علی علم علمنیه الله لا تعلمه أنت علی علم علمک الله لا أعلم أنا] یعنی الله تعالی بکا سنک بیلمدیکم بر علمی تعلیم ایتدی. و سکا ده بنم بیلمدیکم بر علمی تعلیم ایتدی. دیدی.

ایکنجی چوروک سبب موجب دخی - نبوتده خلقه توجهک حقه توجهه مانع اولمادیغی سوزیدر. اوت، نینک خلقه توجهی، حقه توجهه مانع دکلدر. یا ولینک خلقه توجهی حقه توجهه مانع میدر؟ اگر بویله اولسه یدی (رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله) یعنی آدمیر واردرکه (صحیفه ۱۵) تجارت و بیع اللهک ذکرندن اولنری مشغول ایتمز. آیتنک معناسی قالماز ایدی. حالبوکه تجارت ایله و الیم صاتم ایله مشغول اولمق خلقه توجهه ایتمک ایمکدر. و ذکرالله ایسه حقه توجهدر. و قرآن کریمده بیان بویوریلان رجال؛

هر حالده پيغمبرلر دكلدر. بونلر اللهك وليليدر. بناءً عليه بو آيت كريمه يه نظراً هم حقه و هم ده خلقه توجه وليلرك دخى كاريدر. حتى شاه نقشبند حضرتلرى بويوررلر كه: بن مكه مكرمده مينا بازارنده بر كنج كوردم. يتمش بن فلوريلك آليش وریش ياپديغى حالده قلبى بر آن قحدن غافل اولمادى. و تعجب ايتدم.

و شيخ شهاب الدين سهروردى حضرتلرينك عوارف المعارفندن نقلاً مولانا جامى حضرتلرى نفحات الانسك ابتداسنده بويوررلر كه: (مشايخ صوفيه حضرت رسول الله كمال متابعتلرى واسطه سيله مرتبه وصول بولمشلردر. و بعدالوصول طريق حقه متابعته (صحيفه ۱۶) خلائقى دعوت ايچون رجوع ايله مأمور و مآزون و مراد اولمشلردر. بو طائفه كاملان مكملدولر كه فضل و عنایت ازلى آنلرى عين جمع احديتده و لجه توحيد حقيقى قرنده مستغرق ايكن ماهى فنا قردن تفرقه ساحلنه و بقا ميداننه ارسال ايله مشدر. تاكه خلائقى درجات عليه يه و نجات ابديه يه دلالت ايليه لر.

مع هذا امام ربانى بو سبب موجبك چوروكلكنى بر درجه يه قدر ادراك ايتمش و بو خلقه و حقه توجه مئساله سنده بر مرشد كاملك موقعنى دخى تخطر ايله مش اوله جق كه برنجى جلدك ۲۰۷ نجى صحيفه سنده ۱۶ نجى سطرده بو يالكش حكى ينه بر طاقم چوروك و معناسز افاده لر ايله تعميره غيرت ايدوب شويله ديور: [ارباب عشرت هر چند مرجوعلردر. اما كليته رجوع ايتمه مشلردر. (?!)] آنلرك باطنلرى فرقه نكراندر. ظاهرده خلق ايله و باطنده حق ايله در. پس هر وقتده ايمان شهودى (صحيفه ۱۷) آنلرك نصيبيدر. (؟) و انبيا عليهم السلام چون كليت ايله مرجوعلردر. و ظاهر و باطنده خلقى حقه دعوته متوجهدر. (؟) پس ايمانى غيب آنلرك نصيبى اولور. (?!?)

حالبوکه بر ولی کامل کلیت ایله خلقه رجوع ایتمهسه لایقی ایله آلیش ویرش یاپاماز،
 صساب و کتابنی شاشیریر. کرک آیت کریمه و کرهک شاه نقشبند حضرتلرینک یوقاریده
 ذکر اولنان سوزی، امام ربانینک بو چوروک و معناسز فکرینی رد ایدر. هله بقابالله
 مرته بسندن بولنان بر وارث کامل اکر کلیتله خلقه رجوع ایده مسه خلقه شریعت و طریقت
 و حقیقت و معرفت یوللرنده نصل رهبرلک ایده بیلیر. (علماء أمتی كأنبیاء بنی اسرائیل)
 یعنی بنم اتمک علماسی بنی اسرائیلک پیغمبری کبیدر. حدیث شریفی بونلر حقنده در.
 بو معنی حقنده اکمل کاملین اولان حضرت مولانا رضی الله عنه - فیله ما فیله - لرینک
 ۱۶نجی فصلنده شوپله بویوررلر. [موسی علیه السلام امر حقه امتثالاً خلق ایله
 (صحیفه ۱۸) مشغول ایدی. اما آنک بر طرفنی حق تعالی نك خلق ایله مشغول
 ایتمی مصلهت ایچون ایدی. حالبوکه حضر علیه السلامی کلیاً ذاتی اجل و اعلا ایله
 مشغول ایدی. مصطفی علیه الصلاة والسلام دخی اولجه بالکلیه حق ایله مشغول ایدی.
 خلقی دعوت ایت و نصیحت ویر و اصلاح ایله دیه امر کلدی. جناب مصطفی صلی
 الله علیه و السلام - آه یا ربنا نه کنه ایتدم. بنی حضورکدن نیچون قوویورسک، بن خلقی
 ایسته مم دیه فغان و ذاری ایله دی. حق تعالی بویوردی. ای محمد صلی الله علیه و السلام
 اصلا غم یمه. زیرا سنی خلق ایله مشغولیتده براقمام. عین مشغولیتک ایچونده بنم ایله
 اولورسک. و بنم ایله اولدیغک حالده قیل اوجی قدر نقصانک اولماز. چالشدیغک هر بر
 ایشده عین وصل ایچنده اولورسک.

ایشته انبیانک و وارث کامللرک حاللری بویله اولور.

دیگر طرفدن امام ربانینک کندی حالی کندی دعواسنک تکرینه شاهددر. شوپله که:

اگر امام ربانی ولی ایسه کندی دعواسی کبی (صحیفه ۱۹) رجوع تام حاصل اولماق و

شوکا بوکا بو قدر مکتوب یازهرق و خلقی دعوت و اکابری تجهیل ایدهمه مک لازم ایدی. مادامکه خلق ایله بو قدر مشغول اولوب بر چوق مکتوبلر یازمشدر و کنديسنی ده سائر ولیلری بکنمیه جک درجه ده یوکسلمش (!) بر ولی عد ایدیور. بناءً علیه ولی رجوع تام صاحبی اولمق لازم کلیر. ویا خود کنديسی تامیله خلقه متوجه اولان بر غافلدر. چونکه نبی دکلدر.

امام ربانی مکتوبلرنده بو چوروك اسباب موجبیه استناد ایدهرك یالکش حکم ویردکن و شاه نقشبند و حجة الاسلامی تجهیل ایتدکن صوکره برده سوره کهنده الله تعالی یه ولد اتخاز ایدنلرک ردی حقنده بولنان [وینزر الذین قالو اتخذ الله ولد ما لهم یه من علم ولا لابانهم کبرت کلمة تخرج من اقواهم ان یقولون الا کذباً] یعنی نبی علیه السلام الله تعالی ولد اتخاز ایتدی دیه ن کافرلری تخویف ایتدی. آنلرک و بابالرینک بو سوزده علملری یوقدر. (صحیفه ۲۰) آنلرک اغزلرندن چیقان بو کلام کفر عظیم اولدی. آنلر انحق یالان سویلرلر. آیت کریمه سنک - کبرت کلمة تخرج من اقواهم - جمله سنی بو ذواتی شریفه حقنده تشمیل ایدیور. شریعتی و نبوتک کمالاتنی وسیله اتخاز ایدهرك قرآنه و حدیثه مخالفه و پیر طریقتی تجهیل، یالکز طریقتده دکل، شریعتده پک بویوک بر جرأت و سوو أدبدر. عجباً مکتوباته قدسیت اسناد ایدنلر بولنلری کورمیورلر می؟ یوقسه کوروبده قبولی ایدیورلر؟

نینک کندی ولایتی تبوتندن افضل اولدیغنک بر برهان جلیسی دخی [لمی مع الله وقت لا یسعی فیہ ملک مقرب ولانی مرسل] یعنی بنم الله ایله بر وقتم واردرکه اورایه نه ملک مقرب و نه ده نبی مرسل صیغماز. حدیث شریفدر. زیرا بو حال رسول اکرمک حال ولایتیدر. و حال ولایتده حق ایله عبد آره سنه کیمسه نک توسطی یوقدر. فقط نبوتده

حق ايله قول آره سنه مخلوق اولان ملك مقرب (صحيفه ۲۱) سيغار. و وحى كتيرير. امام ربانى نك بو مکتوبلری بو اينجه لکلردن پك اوزا قدر.

—۲—

۱۰۰ نجى مکتوبده شيخ عبدالکبير يمنى حضرتلرينه اعتراض ختى بو ذاتى تکفير واردر. شويله كه: [شيخ عبدالکريم يمنى حق سبحانه و تعالى غيبى بيلمز دیدى. محدودا بونك امثالى سخنلرک استماعنه فقيرده اصلا تاب و توان يوقدر. و آنک تاويلنه فرصت ويرمز. بو سخنلرک کائل شيخ کبير يمنى ياخود شيخ اکبر شامى (!) اولسون. بزه لازم اولان کلام محمد عربى عليه و آله الصلاة و السلامدر. بو سخن زياده مستقبح و مستنکردر. و فى الحقيقه قح سبحانه يى تکزيبدر. غيبه معنای ديگر بيان ايله مک شناعتن دکلميدر؟ (کبرت کلمة تخرج من اقواهم) حلاف (صحيفه ۲۲) شريعت اولديغى ظاهر اولان بونک امثالى کلماتله تفوهه باعث عجباً نهدر؟ ضرورت نهدرکه بر کيمسه حد کفره رسیده اوله]

مدافعه

معلوم اولسونکه عبدالکبير يمنى حضرتلری اکابر اولياءالهدندر. و مکه مکرمه ده مجاور اولوب بو چوق مشايخک مراجعتکاهى اولان بر ذاتدر. و رشحاتده آنلرک حال و شانى حقنده سويله بويوريلر: [شيخ عبدالکبير حضرتلری غايت عالى مشرب بر بزرکوار ايدى. کندى عصرنده قبله مشايخ حرم و پيشواى طالبان کافه اهل عالم ايديلر. او ديارک معتمد و صاحب اعتبار آدملرندن استماع اولندی که شيخ حضرتلری يمندن مکيه کلديکلرنده بر بيل متصل اصلا يمک يمه مشلر و صو ايچمه مشلر و طراف حرمدن بر لحظه خالى اولمامشلردر... الخ] ديگر مناقبى و وحدت (صحيفه ۲۳) حقنده که سوزلری

ينه رشحاتده مندرجدر. و نفخات الانسده مولانا جامى حضرتلرى دخى مناقب شريفه سنده بحث ايدر. بوراده بونلرك ذكرى اوزون اولور.

اولياء حق بيهوده و شرعه مخالف سوز سويله مزلر. آنلرك سوزلرى شرعه مخالف كوره نلر كندى عقل قاصرانه لرينه موافق كلمه ديكي ايچون اتراض ايدرلر. شريعت عقول قصره اربابنك تخيلات و تصوراتى دكلدر. عبدالكبير يمنى حضرتلرى بو سوزى سامعك قولاغنى ديكر بر معرفته اچمق ضرورتندن دولايى سويله مشدر. زيرا ظاهرده وهلتة آيقيرى كورنن بر سوز؛ سامعك زهننده قوتله تقرر ايدر. بونك معناسى بودوركه؛ قرآنده (عالم الغيب والشهادة) يعنى الله غيبى و شهادته تى بيليجيدر. بويورلمسى بشرك عندنده كه غيب و شهادته راجعدر. زيرا الله تعالئك عندنده غيب يوقدركه علم الهى اوكا تعلق ايتسون. زيرا علم معلومه تابعدر. بناءً عليه بو سوز حق تعالى يى تكزيب (صحيفه ٢٤) دكل، بلاكس تصديقدر. و غيبه انجق بو معنا ويريلرسه حقه نظراً غيب اولماديغى ازهان عوامه يرلشديرلر. و قرآنك غيب حقنده كى معناسى ظاهر اولور. نته كيم سوره يونسده واقع اولان آيت كريمه ده: [و ما تكون في شان وما تتلوا من قران ولا تغملون من عمل الا كنا عليكم شهودا اد تفيضون فيه وما يعزب عن ربك من مثقال ذرة في الا رض ولا في الماء ولا اصنغر من ذلك ولا اكبر في كتاب مبين] يعنى اى رسولم: بو حال ايچونده اولمازسك و اللهدن قرآن تلاوت ايتمزسك و عملدن بر عمل ايشله مزسك كه بز سزك اوزريكزه شاهد اولميه لم. و يرده و كوكدە ربكدن زره مثقالى و آندن پك كوچوك و پك بويوق بر شى مستور اولمه ز.

بناءً عليه عبدالكبير حضرتلرينك سوزى سامعك قولاغنى بو معنايه (صحيفه ٢٥) و بو آيته اچمق ضرورتيله اولديغندن مستقبح و مستكره دكلدر. و حد كفره ده واصل دكلدر.

بونلرك مستقبح و مستكره اولمسی امام ربانی نك مستقبح و متسكره اولان اكلايشنه كوره در. معلوم دركه شریعتده بر مؤمندن صادر الوان فعل ویا قول طقسان طقوز احتمال ایله كفر و بر احتمال ایله ایمانی ایجاب ایتسه ینه تكفیر اولنمق جائز دكلدر.

امام ربانی مکتوبتنده شیخ اکبر شامی تعبیریه شامده مدفون اولان شیخ اکبر محی الدین ابن عربی قدس سره حضرتلرینه تعریض ایتدکدن صوکره بزه لازم اولان کلام محمد عربی علیه الصلاة والسلامدر دیور. بز دیرزکه اوت: بونك نظیری کلام محمد عربی علیه الصلاة و السلامده دخی واقعدر. معلومدرکه بر اختیار قادین حضور رسالتپناهیه کلوب کندینك جننه کرمسی ایوچن شفاعت بویورلمسنى نیاز ایلهدی. (صحیفه ۲۶) رسول اکرم حضرتلری اختیارلر جننه کرمز بویوردی. قادن آغلامغه باشلادی. ام المؤمن عایشه رضی الله عننه حضرتی رسول اکرم افندمزه مراجعت ایدهرك یا رسول الله بو قادین آغلايور، بونی تسلی بویورکز دیدی. سرور عالم وسلم افندمز سوره واقعهده اولان [انا انشاناهن انشاء فجعلناهن ابكار اعربا اثرا] یعنی بز قادنلری بر انشا ایدیش ایدرز که آنلری اوتوز اوچ یاشنده باکره قیلارز. آیت کریمه نی اوقودی. و اختیار قادنلرك جننه کنج اوله رق کیره جکلرینی تبشیر بویوردی. شیمدی اولکی کلام نبوی اختیار قادنلرك جننه کرمیه جکلری ایدی. امام ربانینك نزیه سنه کوره دینله بیلرمی که قرآنده سوره توبهده [و عد اللء المؤمنین والمؤمنات جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها] یعنی الله تعالی مؤمن ارککلره و قادنلره آلتندن نهرلر آقان جنتلری وعد ایدرکه آنلر اوراده ابدیدرلر. (صحیفه ۲۷) آیت کریمه سنده اختیار قادنلر استثنا ایدلمه مشدر. بناءً علیه آیت کریمه نك اطلاق اوزره معناسنی تقييد ایدن بو سوز مستقبح و مستكرهدر. (حاشا)

رسول اکرم افندمز اختیار قادینک نظیرینی و دیگر بر معرفته اچمق ضرورتندن دولایی بویله بویورمشدر. عبدالکبر یعنی حضرتلرینک سوزی دخی بو قبلدندر. و بونک نظیردر. فقط امام ربانی بو کبی عکابری کوچوک کوروب آنلره طعن و اعتراضی کندیسنه مسلك اتخاز ایتمشدر. اصل مستکره و مستقبح اولان شی بر ولی کاملک کلامنه کفار حکنده اولان (کبر کلمة تخرخ من اقواهم) آیت کریمه سنی تشمیل ایتمکدر.

امام ربانی بو آیت کریمه یه اکابر اولیا حقنده متعدد یرلرده تکرار ایلدی. و یوقاریده شاه نقشبند و حجة الاسلام امام غزالی حقنده ده ایراد ایتمش ایدی.

ایمدی امام ربانی (عالم الغیب و الشهادة) آیت کریمه سنه، (صحیفه ۲۸) عبدالکبر یعنی حضرتلرینک ویردیکی معنای دیکری قبول ایتمیور. فقط کندیسی کفار حقنده کی آیت کریمه یی غالباً معنای دیکر ایله اولیای کبار حقنده ایرادنی خوش کوریور. بو انصافه حیرت!

-۳-

مکتوباتک ۱۰۵ نجی صحیفه سنده مندرج ۱۵۲ نجی مکتوبده سلسله طریقه داخل اولان ابوالحسن خرقانی قدس سره حضرتلرینک کلامنه شو یولده اعتراض وارد: [منقولدر که سلطان محمود غزنوی ایمام سلطنتنده خرقانه کلمش ایدی. او محلدن کندی وکلاسنی شیخ ابوالحسن خرقانی خدمتنه فرستاده ایله یوب و حضرت شیخ آنی کورمیه کلمسنی التماس ایله دی. و وکلاسنه بویوردی که: اکر شیخدن توقف فهم اولنورسه (اطیعواالله والاطیعواالرسول واولی الامر مینکم) آیت کریمه سنی قرآت ایدک، دیدی. وکلاسی شیخدن توقف فهم ایلدکلرنده کریمه مذکورهی اوقودیلر. اول قدر (صحیفه ۲۹) -اطیعواالله- امرینه کرفتارم که -اطیعواالرسول- امرینه امثالده شرمندهیم. اطاعت اولوالامر قنده در بویوردیلر.

حضرت شیخ اطاعت حق سبحانه‌یی رسول حقك اطاعتك غیریده بیلدی. بو سخن استقامتدن دوردر. مشایخ مستقیم الاحوال بو قسم سوزلردن تنزه کوسترلر...الخ]

مدافعه

ابو الحسن خرقانی قدس سره حضرتلری اخص الخواص اهل اللهنددر. نته کیم مولانا جامی حضرتلری نفحات الانسده زمانك فریدی و غوثی ایدی بویورر. و توحید صرفده زوق کامل صاحبیدر. نته کیم نفحات الانسده - بو کون قرق بیلدر که بر وقت ایچنده بیم. حق تعالی کوکلمه نزر ایدر، کندیسندن باشقه سنی کورمز. - بویوردیغی نقل اولنور. و بو حال ولایت پیغمبرییه وراثتی حسبیله ولینك [لی مع الله وقت لا یسعی فیہ ملک مقرب و لانبی مرسل] حدیث شریفنده (صحیفه ۳۰) بیان بویوریلان حالیدر. و بو حالک بویله قرق سنه تمادیسسی، بو ذات شریفك نه قدر عظمت صاحبی بر ولی ذیشان اولدیغنی کوستریر. اکر امام ربانی بویله بر سوزك نظیرینی سویله مک لازم کلسه ایدی دیردیکه. حق تعالی کوکلمه نظر ایدر. پیر طریقت ایله سائر اولیانك تجهیلنی و طعن و اعتراضاتنی کورور.

بناءً علیه او حضرتك (اطیعوا الله) امرنده مستغرق اولدیغی بیانندن مقصودی نظرمده پیغمبر ذیشان حقه محو و مستهلکدر. بو حال ایچنده اولوال امرك نام و نشانی قالرمی؟ دیمکدر. پیغمبر علیه الصلاة و السلام امتنك مستعدلرینی بو درجه کماله کتیرمکه سعی بویوردی. امام ربانی بو کبی خواصك کمالاتنی ده نقصان کوروب اعتراضدن زوق آلمشدر. امام ربانی (شیخ اطاعت حق سبحانه‌یی رسول حقك اطاعتك غیرنده بیلدی.) دییور. عجباً ابو الحسن خرقانی کندیسنه (صحیفه ۳۱) خطاباً: ای امام ربانی سن بنم حقه اولان اطاعتمی رسوله اولان اطاعتك غیریمی بیلدك؟ دیه سورسه نه دیه جك ایدی.

اگر غیر بیلمدم دیرسه ایتدیکی اعتراضك معناسی قالماز. و اگر غیر بیلمدم دیر ایسه او وقت پیغمبرك اللهك امرلریندن باشقه امرلر صاحبی الودیغی اکلاشلمازمی؟ حال بوکه پیغمبر اللهك امرندن باشقه بر شی تبلیغ ایتمز. (و ما ينطق عن المهوى ان هو الا وخی یوخی) آیت کریمه سی صریحدر. بو ناصل سقیم بر محاکمه در. ابوالحسن حضرتلری کبی سلسله طریقه داخل بر ولی کامله قارشى استقامتدن دورر سوزینك استعمالی و مستقیم الاحوال اولماق تعبیری قائده شریعته و آداب طریقته موافقمیدر؟ عجب استقامت احوال پیر طریقتی تجهیل و اکابر طریقته اعتراض و آنلری تکفیرمیدر؟ (نعوز بالله)

دیگر طرفدن معلومدر که حضرت عایشه رضی الله عنها والدهمزك برائتی حقنده آیت کریمه نازل اولدی. پدر علیلری اولان حضرت (صحیفه ۳۲) صدیق رضی الله عنه آکا دیدیکه. —یا عایشه رسول الله شکر ایت. (یا عایشه اشکری رسول) ام المؤمنین رضی الله عنه بویوردیکه (و الله لا اشکر الا الله) یعنی والله اللهدن باشقه سنه شکر ایتتم. امام ربانی بوکا نه دیه جکدر؟ ابوالحسن حضرتلری حقنده بو ردتدیکی مطالعهیه و اعتراضه کوره پیغمبره اولان شکرینی حقل شکرینک غیر بیلمدی. دیمک لازم کلمزمی؟ بویله دیدیکی تقدیرده دخی مکتوباتك ایکنجی جلدینک ۳۶نجی مکتوبنده تصدیق ایتدیکی ام المؤمنین حضرتلرینک فضلنه نقیصه اسنادی اولمازمی؟

نته کیم او مکتوبده عیناً شو فقره لر مندرجدر:

(حضرت عایشه صدیقه رضی الله عنه که حلیله حبیبه رب العالمین ایدی. سرور

انام علیه الصلاة والسلامك انتقاللرینه دک مقبول و منظوره لری ایدی. بو تشرفدن ماعدا

حضرت عایشه عالمه و مجتهده ایدی. و حضرت پیغمبر شطر دینک بیاننی (صحیفه ۳۳)

آکا حواله ایدوب اصحاب کرام مشکلات احکامده آکا مراجعت ایدوب و متعلقاتی
آندن حال ایدرلر ایدی.]

ایشته کوریلیورکه ابو الحسن خرقانی حضرتلرینک سوزی ام المؤمنین عایشه رضی الله
عنها حضرتلرینک سوزینک نظیریدر. بناءً علیه امام ربانینک بو سوزه اعتراضی دخی ام
المؤمنین حضرتلرینک سوزینه ده شامل اولمازمی؟
امام ربانی علمو معرفتی کندی اوهام و خیالندن آله جغنه امر رسالتیناهی موجبجه
امالمؤمنین حضرتلرندن آلوبده ابو الحسن حضرتلری کبی بر ولی ذیشانه اعتراض ایتمه ده
مصوب اولماز می ایدی؟

هله بو فقرات اعتراضیه نك براز یوقاریسنده ایراد ایتدیکی سوره نسا ده واقع (ویریدون
ان یفرقو ابین الله ورسله ویقولون نو من یبغض و نکفر یوغض) یعنی الله ایله رسوللرینک
آره سنی آیرمق ایستلر. و قسماً ایمان قسماً انکار ایدرز دیرلر. آیت کریمه سی کفار و
منافقلر حقنده اولدیغی حالده ابو الحسن قدس سره حضرتلرینه اولان اعتراضنامه سنه
مقدمه (صحیفه ۳۴) اتخازی پک چیرکیندر.

لطیفه: جناب مولانا رضی الله عنه مثنوی شریفلرنده بر قصه نقل بوپوررلر. شویله که:
بریسی آبدست آلیرکن بورننه صو ویرلدیکی زمان اوقومسی لازم کلن (اللهم ارحنی رایحة
الجنة) یعنی یا ربی بکا جنت قوقوسنی قوقلات دعاسنی استنجا وقتنده اوقور ایمش.
بریسی ایشیدیب دیمش که. افندی! دعاک دوغری اما دلکی غائب ایتمشسک. سلطان
العشقیین و سید العارفین حضرتلری بو قصه یی عقل و استعدادلری ضعیف اولوب بر شیئی
یرنده قوللانامایان کیمسه لرك حالنه اشاره بیان بوپوررلر. امام ربانی نك آیت اوقومسی
دخی بو قصه نك عینی در. (صحیفه ۳۵)

مکتوباتک برنجی جلدینک ۱۳۶ نجی صحیفه سنده مندرج ۲۱۱ نجی مکتوبده
سلطان العشقین جناب مولانا جلال الدین رومی قدس سره حضرتلرینک عرفانی تصغیر و
ذات شریفلری طریقت چوجغی اد ایدلمشدر. او مکتوب بودر: [مولوی قدس سر الله
تعالی اسرارهم بویورمشلردر که (ان ناز نینی که در کنار من حق بوده است) بو کلامک
تکلمی جائزمدیر دکلمدیر؟ دیو سؤال اولنمش. معلوم اوله که بو طریقتده، بو قسم امور
چوق واقع اولور. و لسانه کلیر. بو نوع تجلی صوریدرکه صاحب معامله اول صورت
متجلی بی حق تعالی ظن ایدر. شیخ اجل امام ربانی، خواجه یوسف همدانی بویورمشدر
(تلك خیالات تربی بها اطفال الطریقة) یعنی بو بر طاق خیالردر که آنلر ایله طریقت
چوجقلری تربیه اولنور.

مدافعه

امام ربانی سر وجودی و مراتب وجودی مدرک اولمادیغی ایچون (صحیفه ۳۶) بو
کبی ظنلرنده معزوردر. و صاحب مثنوی قدس سره حضرتلرینی ده چوجق و خیالات
اربابندن ظن ایتمش. و خواجه یوسف همدانی حضرتلرینک سوزینی آنلره تشمیل
ایتمشدر. و امام ربانی ظن ایتمشدر که حضرت مولانا افندمک قوجاغنه بر صورت
کلمش و آنی حق ظن ایتمشدر. بو سوزک معناسی امام ربانی نک اکلادیغی کبی
دکلدر. بو رساله ده آنک ایضاحی اوزوندر. فقیر بو رساله بی یالکز امام ربانی نک اکابره
اولان طعن و اعترازلرینی کوسترمک ایچون یازدم. مثنوی شریف اوقویانلر جناب مولانانک
تنزیه حقنده که او معظم سوزلرینی کوردکلری وقت امام ربانی نک او ولی جلیله طریقت

چوجقلغی و حیالپرستلک اسنادینی شاه نقسبند حضرتلرینک یوقاریده ذکر و ایضاح اولنان
تجهیلنه بر نظیره عد ایدرلر.

مثنوی شریفده تنزیه حقنده چوق مهم بحثلر واردر. از جمله نمونه اولمق اوزره ایکنجی
جلددن بر قاچ بیتک ذکرینی بوراده مناسب کوردم. (صحیفه ۳۷)

هر کسی را سیرتی بنهاده ام... هر کسی را اصطلاحی داده ام
در حق او مدح و در حق تو ذم... در حق او شهد و در حق تو سم
ما بری از پاک و ناپاکی همه... از گر انجانی و چالاکی همه
من نکر دم امر تا سودی کنم... بلکه تا بر بندگان چودی کنم
هندوان را اصطلاح هند مدح... سند یان را اصطلاح سند مدح
من نگر دم پاک از تسبیحشان... پاک هم ایشان شوند و در فشان
ماز بان را ننگریم و قال را... مادرون را بنگریم و حال را
ناظر قلبیم اگر خاشع بود... گرچه گفت لفظ تاخاضع رود
ذانکه دل جوهر بود گفتن عرض... پس طفیل آمد عرض جوهر غرض
چند از این الفاظ و اظمار و مجاز... سوز خواهم سوز با آن سوز و ساز

ترجمه

هر بر کیمسه‌یه بر سیرت قویمشم. هر بر کیمسه‌یه بر اصطلاح ویرمشم. چوبانک
سویله‌دکیکی سوزلر باکا مدح فقط او سوزلری سن سویلرسه‌ک بکا زم اولور. آنک حقنده
بالدر و سنک حقه‌ده زهردر. بز بوتون پاکدن و ناپاکلکدن و بوتون (صحیفه ۳۸)
آغیر جانلیلقدن و چویلکدن بریز. بن بر فائده ایتمک ایچون امر ایتدم. بلکه قوللره بر
جود و کرم ایده‌ین دیه امر ایتدم. هندلیلرک هند اصطلاحلری مدحدر. سندلیلرک سند

اصطلاحلری مدحدر. بن آنلرک تزیهندن پاک اولمام. اینجی صاحیجی اولدقلری حالدہ ینہ
 آنلر پاک اولورلر. بز دیله و سوزہ باقمایز. بز روحه و حاله باقارز. هر نه قدر لفظک
 سوزی و صورتی نا خاضع اولورسهده اکر خاشع ایسه بز قلبه باقجییز. زیراکه کوکل جوهر
 سویله مک عرض اولور. بناءعلیه عرض طفیل، جوهر غرض و مقصد اوله رق ظاهر
 اولدی. بو الفاظ و اضمار و مجاز سوزلر نه وقته قدر. حرارت ایسترم حارت. او حراتله
 کندینه چکی دوزن ویر.

فیه ما فیهلرینک ۵۲نجی فصلنده ده شوپله بویوررلر:

جناب حق نه ظاهر و نه ده غائبدر. هر ایکسینی ده یعنی حضوری و غیبی
 یارادجیدر. بناءعلیه هر ایکسینک غیری اولور. چونکه (صحیفه ۳۹) اکر حاضر اولسه
 غیبت اولمامق لازم کلیر. غیبت وارد و حاضر دکلدر. زیرا حضورک عندنده غیبت وارد.
 بناءعلیه او حضور و غیبت ایله موصوف اولماز. عکسی حالدہ ضددن ضد دوغمق لازم
 کلیر. چونکه غیبت حالنده حضوری آنک خلق ایتمش اولمسی لازم کلیر. و حضور
 غیبتک ضدیدر. بناءعلیه ضدک ضددن دوغمسی جائز دکلدر. و حقک کندی مثلنی
 یاراتمسی جائز اولماز. زیرا (لاندله) دیرلر. اکر مثلک مثلنی یاراتمسی ممکن اولسه ترجیح بلا
 مرجح لازم کلیر. هم ده بر شئیک کندی نفسنی ایجاد ایتمسی اقتضا ایدر. حال بوکه
 ایکسی ده منتفیدر. بورایه واصل اولدیغک وقت طور. و تصرف ایتمه که عقلک بوراده
 تصرفی یوقدر. او عقل دریا کنارینه قدر کلوب طورور. او قدر طورورکه طورمق قالمماز.
 عجا امام ربانینک او خشونت طبع ایله یازلمش معناسز مکتبلری بو مثنوی شریفه
 بکزرمی؟ (صحیفه ۴۰)

منقبه: اليوم بر حیات بولنان بر ذات مثنوی شریف حقنده فقیره شویله بر وقعه نقل
ایدوب دیدیکه:

بز بورسده زراعت متحصصی اولان بر ایتالیان ایله برابر بر مولوی دهدهسندن مثنوی
شریف اوقومغه باشلادق. ایتالیان برنجی جلدك اوائلكده عئله سیله برابر مسلمان اولد.
دهده دخی بو قدر لازم ایدی دیهرک درسی کسدی...

انکیلز اوچ جلدنك ترجمه سنی نفیس بر صورتده طبع ایتدیله. المانیاده و فرانسهده
تدریس اولنیور و ذوق ایله آلقشلا نیور. و آنلره قوتلی بر اعمان تلقین ایدیور. ایشته
طریقت چوجغنك کتابی!

مکتوبات امام ربانی ایسه یالکز دار فکری و وهم انانیتلی غالب اولان علما ظاهرک
النده متداول اولوب قالمش و شریعت نامنه عرفای اکابری استخفاف و آنلری تجهیل ایله
اهل ایمانی شاشیرتیور. و آره لرینه فکر تفرقه القا ایدیور. مع هذا (صحیفه ۴۱) بو
مکتوباتک آدی و صانی ارباب فکر و ازعان آره سندنده نابود اولمشدر. ایشته طریقت
کاملک مکتوبلرینک کیمتی! (فا غتبروایا اولی الابنصتار)

—۵—

اینجه و نازک و غامض معارف ایله قرآن کریمک ظاهر و باطنی اهل ایمانه کشف بویوران
قدر عالیسی بالجمله محققلر طرفندن تبجل بویوریلان شیخ اکبر محی الدین بن عربی رضی
الله عنه حضرتلرینه قارشی امام ربانی بایاغی بر دشمن وضعنی طاقنمش و بر چوق
مکتوبلرنده او حضرت حقنده اصلا اهل کماله یاقشمیه جق تبعرات ایله بغیر حق اعتراض
ایتمشدر. از جمله مکتوباتک ۹۹نجی صحیفه سنده مندرج ۱۳۱نجی مکتوبنده شویله دیور:
معلوم اوله که طریقت خواجهکان قدس الله اسرارهم طروق موصوله نك اقریدر. بو

طریقده التزام سنت و بدعتدن مهما امکن اجتناب لوازمنددر. رخصت اوزره عملی تجویز
ایله مزلر... نصوصتن فصوصه رغبت (!) فتوخت مدنیهدن فتوخت مکیه یه (!) التفات
ایله مزلر... (صحیفه ۴۲)

مدافعه

معلومدر که طریق خواجهکان شاه نقشبند حضرتلرینک طریقیدر. یوقاریده (۱) نومارالی
مادهده ایضاح اولوندیغی اوزره امام ربانی او پیر طریقی تجهیل ایتمش و مستقیم الاحوال
اولمین اکابر صره سنده کوسترمشددر. تجهیل ایتدیکی بر پیرک طریقنه کندیسنی منسوب
کورمسی ده شایان حیرت بر وهم و سقامت نمونه سیدر.
و ولایت و نبوت مسأله سنده نص قرآرنی یه و حدیث شریفه مخالفت ایتدیکی
حالده نصوصه رغبت ایتدیکنی زن ایتمشددر. بویله نه یاپدیغی نه سویله دیکنی ادراک
ایده مهین بر ولینک معارف موهومه سندن نه استفاده اولنه بیلیر؟
امام ربانی نک رغبت ایتدیکی فصوص الحکمک حال و شان عالیسی بلکه
اوقومامش اولانلر طرفندن بیلنمز. جناب شیخ اکبر حضرتلری بو کتاب عالینک
دیباچه سنده شویله بویوررلر: [اما بعد فاتی رایت رسول الله صلی الله علیه وسلم فی مبشرة
اريتها فی العشر الاخر (صحیفه ۴۳) من المحرم لسنة سبع و عشرين و ستمائة بمحروسة
دمشق و بیده صلی الله علیه و سلم کتاب فقال لی هذا کتاب فصوص الحکم خذه
واخرج به الی الناس ینتفعون به الخ] یعنی بوندن صوکره سنه کلنجه: محقق بن بر مبشره
(رؤیای صالحه) رسول الله علی السلامی کوردم. او بکا ۶۲۷ سه نسی محرمک عشر
آخرنده کوسترلدی. صل الله علیه و سلمک النده بر کتاب وار ایدی. بکا بویوردیکه بو
فصوص الحکم کتابیدر. بونی آل و ناسه اخراج ایت. بونکله انتفاع ایتسونلر. بناءً علیه

امام ربانی رسول اکرم حضرتلرینک امتنه رحمة احسان بویوردیغی بو کتاب عالی بی منع ایتمکه چالیشیور. و مع التأسفه (مناع للخبز) صفتنی اکتساب ایدیور.

رغبت ایتمدیکی فتوحاته کلنجه: حضرت شیخ اکبر درت بویوک جلد اوزرینه او

دریای معارف یازمش و القآت نفسیه و وهمیه دن بر شی احتوا ایدرسه بوزولسون مطالعه سیله محضا محیطنه اطمنان القاسی ایچون کعبه معظمه نك طامنه وضع ایتمش و اوراده بر سنه (صحیفه ۴۴) یاغمورلر و کونشدر آلتنده قالدقدن صوکره ایندریلوب غیری ثابت مرکب ایله یازیلان بو کتاب مبارکک بر خرفنک بیله بوزولمدیغی کورولمشدر. صوکره بو نسخه مبارکه مکده براقیلوب قونیه کلمشدر. و اوراده عرفان عاشقنری طرفندن بو فتوحات ایسته نلمسی اوزرینه جناب شیخ اکبر حضرتلری عنینی خطه دستیله تماماً یازمشدر. فقیر بو نسخه مبارکه بی اوقاف اسلامییه موزه سنده زیارت ایتدم. امام ربانی ایسه شوکا بوکا یازدیغی محدود الحجم مکتوبلرده که روابطی بیله ادراک ایده میوب تورلی تورلی تناقضلره دوشمشدر. بو مکتوبلری ترجمه ایدن مستقیم زاده ده مقدمه سنده بو تناقضلردن و مغایرتلردن بحث ایدر. فقط تأویل ایدوب امام ربانی یه توز قوندورماز. هایدی دیلم که بو مکتوبلر مختلف استعدادده که سالکلرک تربیه سنه مخصوص اولدیغی ایچون بو تناقضلر واقع اولمشدر. یا کابری تجهیل و تکفیر و طعنه نه دیلم؟ امام ربانی بونلرک هیچ برنده معزور دکلدر. سائر اکابرک اثری میدانده در. بونلرک هیچ بریسنده بویله اخص الخواص اولیایه و پیران طریقه اصلاً تجاوز یوقدر. (صحیفه ۴۵)

—۶—

مکتوباتک برنجی جلدینک ۱۹۳نجی صحیفه سنده ۲۶۶نجی مکتوبک ۷نجی سطرنده

شوایله دییور: شیخ محی الدین عربنک دخی عبارتلری اجابه ناظردر. و قدرتک معناسنده

فلسفیه موافقتی وارد که قادرند ترك صحتنی تجویز ایله ایله میوب و جانب فعلی لازم بیلیر. عجائب کار و باردر که شیخ محی الدین مقبولردن اولمق اوزره معدود و ملحوظدر. و آنک اکثر علومى اهل حقه مجالقدر. (!) خطا و ناصواب ظهور ایدر. (?) بر گروه وارد که شیخه تقلیدی اختیار ایدوب و آنک جمیع علومى صواب بیلیرلر. و دلائل و شواهد ایله اول علومك حقیقتنی اثبات قیدینه دوشرلر. شك یوقدر که افراط طریقنی اختیار ایتمشدر.]

مدافعه

مولانا جامی حضرتلری نفحات الانسده بویوردیلرکه: خواجه محمد (صحیفه ۴۶)

پارسا حضرتلرینک مجلسنده شیخ محی الدین عربی قدس سره حضرتلرینک مصنفاتنک ذکرى کچدی. والدلرندن نقل ایدوب بویوردیلرکه: فصوص جاندر و فتوحات کولدر. و دخی بویورمشلردرکه هر کیمسه که فصوصی ایی بیله او کیمسهیه حضرت رسول صلی الله علیه و سلمه متابعتی داعیهسی محکم اولور.]

بونکله برابر خواجه محمد پارسا حضرتلری فصوص الحکمی شرح ایتمش و حضرت شیخک علومنک حقیقتنی دلائل و شواهد ایله اثبات قایدنه دوشمشدر. و کذا پیران نقسیه دن وملانا جامی حضرتلری دخی فصوص الحکم شارحلرندندر. بناءً علیه امام ربانی نك بو مکتوبنده کی حکمنه کوره هم خواجه محمد پارسا هم ده مولانا جامی حضرتلری مقلدلردن و اهل حقه مخالف اولان علومى تمیزه مقتدر اوله میان مفرطلردن اولمش اولور. غریبدر که ۲۹۰نجی مکتوبنده ۲۵۲نجی صحیفه نك ۲۵نجی سطرنده شوپله دییور: [شاه نقشبند حضرتلری آخر حیاتنده پارسا حقنده بویوردیلرکه-هر که میل دیدن من (صحیفه ۴۷) بکند محمد را ببیند-یعنی بنی کورمک آرزوسنده اولان کیمسه محمد

پارسای کورسوک. و دخی آنلردن منقولدرکه بویورمشلر: (مقصود از وجود بهاءالدین ظهور محمد است) یعنی بنم وجودمدن مقصود اولان پارسانک ظهوریدر دیمکدر. فکر اعتباریله بو مکتوبلرده کی تناقضه و بوزوقلغه دقت اولنسون.

عجبا امام ربانینک مکتوبلرینی تبجیل ایدنلره؛ خواجه محمد پارسا حضرتلری مفرط بر مقلدمیدر، یوقسه کاملمیدر؟ دیه بر شاشقنلیق کلمزمی؟ اکابر بویله صاچمه صاپان مکتوبلر یازارمی؟ مجددلک بویله می اولور؟

امام ربانی طرفتارلرینک چوجقجه بعض سوزلری واردر. بریسی بودرکه: فصوص الحکم شرح ایتمکله آنک مندرجاتنی قبول ایتمک لازم کلمز. حالبوکه بر کتابک مندرجاتنه معارض اولان کمیسه آنک معانیسنی دلائل و شواهد ایله اثبات قیدینه دوشرمی؟ بلکه تنقید و اعتراض ایدر. قبول ایتمدیکی بر کتابنک معانیسنی تأیید ایچون کتاب یازان بر عالم دنیاده بر تک نمونه اوله رق کوستریله مز. نه یاپه لم که دماغلری امام ربانینک سقامت محاکماتیله مشبوع اولانلره بو کبی فکرلر معقول کورینیور. حیرت! (صحیفه ۴۸)

-۷-

امام ربانی پیر طریقتی تجهیل ایتدیککی کبی اکابر نقشبندیه نک اعتقاداتنه ده مخالفت ایدیور. نته کیم شیخ صوفی یه یازدیغی برنجی جلدک ۳۱نجی مکتوبنده شو فقره لری یازیور: [اهل حق شکرالله سعیهم میاننده مقرر اولدیغی اوزره احاطه و قرب حق تعالی علمیدر. و حق سبحانه و تعالی هیچ نسنه ایله متحد دکلدر. عجبا شیخ محی الدین و آنک تابعلری ذات واجب تعالی یه مجهول مطلق دیرلر. و هیچ بر حکم ایله محکوم بیلمزلر. مع هذا احاطة ذاتی و قرب و معیت ذاتیه اثبات ایدرلر. بو دکلدر؛ الا ذات

تالی و تقدسه اوزرینه حکم و جسارتدر. پس صواب اولان علماء اهل سنت و جماعتک
بویوردکلری قرب علمی و احاطاً علمیهدر...الخ]

مدافعه

حالبوکه سلطنت اصشادی اکابر نقشیه آره سنده مشهور آفاق اولوب (صحیفه ۴۹)
سلسلهیه داخل بولنان عبیدالله احرار قدس سره بویوررلرکه: [اگر ذکر بر وجه ایله ملکه
اولورسه که کوکل همیشه حاضر اولوب ذاکر بو حضورده متلرز اوله، ابراردن اولور. اکا
حاضر مع الله دیمک اولور، اما واصل الی الله دیمک قابل اولماز واصل اودرکه: اسناد حضور
آندن منتف الوب بلکه حاضر کندی ذاتیله حق سبحانه و تعالیدر.]
و کذا پیران نقشیه دن مولانا سعدالدین کاشغری حضرتلرینه انتساب ایدن علماء ظاهر دن
علاالدین آبیزی کندی لسانیه شونلری نقل ایدیورکه، بو نقل رشحاتده مندرجدر:
[انتسایم کوننده سعدالدین حضرتلری بکا نفی و اثبات طریقی تعلم بویوردیلر. او اثناده
بویوردیلرکه (هر نه قدر علماء ظاهر تأویل ایدرلرسه ده — و الله بکل شیء مجطه — آیت
کریمه سنک شهادتی موجبجه حق تعالی حضرتلرینک بالذات جمیع اشیای محیط ایدکنه
اعتقاد ایتمک لازمدر.) مولانا حضرتلرینک بو سوزلرندن (صحیفه ۵۰) غایت قورقدم.
قورقدیغیمی فراست ایله آکلادیلر. بویوردیلرکه (اهل ظاهر دیمشلدرکه حق سبحانه و
تعالی جمیع اشیایی علمی ایله محیطدر. — وان الله قد احاط بکل شیء علماً —
آیت کریمه سی بوکا دلیلدر. هیچ اولمازسه بوکا اعتقاد ایتمک لازمدر. زیرا بو مرتبهیه اعتقاد
لازمدر.) بو سوزدن کوکل خوش اولدی. دیکر بر کون مولانا حضرتلرینک حضور
شریفلرینه واردم. بویوردیلرکه (مولانا علاءالدین؛ فائده یوقدر، احاطه و معیت ذاتی ایدوکنه
اعتقاد ایتمک لازمدر. اهل تحقیقک معتقدی بودر.)

مولانا سعدالدین کاشغری حضرتلری، عبیدالله احرار حضرتلری کبی بر مرشد و انسان کاملدر. ترجمهٔ حال نفحات الانس ترجمه سنک ۴۴۲ نجی صحیفه سنده مزکور اولدیغندن بوراده ذکرینه حاجت یوقدر.

ایمدی امام ربانینک بو مکتوبلری مألنه کوره بو زوات شریفه دخی (اهل حق شکر الله سعیهم) زمره سندن (صحیفه ۵۱) و اهل سنت والجماعت طائفه سندن اولماق ایجاب ایدر.

امام ربانینک بو فکری جناب شاه نقشبند قدس سره حضرتلرینک (نه مکانی زتو خالی نه تو در هیچ مکانی) یعنی سندن خالی هیچ بر مکان یوقدر. و سن ده هیچ بر مکانه دکلسک. قولنه مخالف و حضرت شاهک قولی شیخ اکبرک بیان عالیترینه تمامیله موافقدر. و بو محققلرک اعتقادلری ده (الا ما الله کل شی باطل) یعنی آگاه اول الله تعالدن خالی اولان هرشی باطلدر. حدیث شریفنه مطابقدر.

امام ربانی بو حدیثده مخالفت ایدیور. (یالکز قرب علمی و احاطه علمی) علماء ظاهرک عقول جزئیلریله ویردکلری حکمدر. زیرا آنلرک مسندی ثلم کلامدر. علم کلام ایسه علوم استدلالیه دندر. علم تجلی دکلدر. نته کیم علم کلامده متبحیر اولان محققلردن اسمایل آنقره وی قدس سره حضرتلری مثنوی شریف شرحنده شویله بویوررلر: علماء کلامیه نک روح حقنده کی معلوماتی، جانی بیلمک دکلدر. نته کیم آنلر یالکز روحک امر الهی و نفخهٔ ربانی اولدیغندن و جسمده (صحیفه ۵۲) سوسامده کی یاغ کبی سریان قیلندیغندن بحث ایدرلر. بو قدر بیلش جانی بیلمک دکلدر. بلکه جانی بیلمک؛ جانک ربی ایله قائم اولدیغنی و دائما آندن فیض و نور آلدیغنی و آنک کمال قربنی و آکا مظهر مرآت اولمسنی مع الیقین زوقاً بیلمک در.)

فی الحقیقه علماء کلامیه حقی تنزیه ایده جکز دیه حقک عالم ایله مناسبت وجودینی
 بیان ایچون بر طاقم آکلاشلماز سوزلر ایجاد ایدوب عقول ناقصه اربابنی تغلیط
 ایتمشلدر. و از جمله حقک احاطه‌سی احاطه علمییه در دیرلر (الله بکل شیء محیط) یعنی
 الله حر شیئی احاطه ایدیجیدر. آیت کریمه سنی بلا لزوم تأویل ایدرلر. حالبوکه الله اسم ذات
 در. و اسم ذاتدن منفک دکلدرد. ناء علیه الله بالذات اشیایی محیطدر دیمک اولور. و علم
 ذاتک صفتی اولدیغندن و ذاتک (و ان الله قد احاط یکل شیء علماً) آیت کریمه‌سی
 موجبجه بالطبه حق اشیایی علمی ایله ده محیط اولور. عقل سلیم عندنده قرآن و حدیثدن
 آکلاشیلان (صحیفه ۵۳) معنی انجق بودر. چونکه عالمک فضای نامتناهی ایچنده
 قاپلادیغی بر یر واردر. اگر حقک احاطه‌سی ذاتی اولسه آنک ذاتی بو عالمک قاپلادیغی
 حیزدن خارج قالیر. بویله اولونجه ده حقک وجودینک و وارلغنک حدودی ایله عالمک
 وجودینک حدودی آیرلمش اولور. بو ایسه ذات حقه اسناد نقیصه‌در. بوندن باشقه علم
 صفتدن و صفت موصوفدن منفک اولماز. بناء علیه ذات حقک احاطه ایتمدیکی بر حیزده
 موصوفون آیری اوله رق بر صفتک احاطه‌سی ناصل اولور؟ ایشته وهم ایله مشوب اولان
 نظر عقلینک تنزیهی بو قدر اولور. اگر علم کلام ادراک حقیقته کانی اولسه ایدی بو
 علمده متبحر اولوب (الجام العوام من علم الکلام) کبی اثرلر یازان امام غزالی حضرتلری
 (المنقذ من الخلال) اسمنده کی کتابنده بو علمک مقصدینه خادم اولمادیغنی بیان ایتمزدی.
 کوریلپورکه علماء ظاهر تنزیه وهیملرینه رواج ویرمک ایچون وحدت وجودی انکار ایدیورلر.
 بر طرفدن تنزیه ایدرکن دیگر طرفدن دخی ضمناً قرآنی ده، حدیثی ده (صحیفه ۵۴)
 انکار ایتمش اولیورلر. بوندنده خبرلری اولمیور. چونکه فکر استدلالی چوروک بر شیء
 در. علم تجلی کبی دکلدرد.

مثنوی

پای استدالیان چوبین بود ... پای چوبین سخت بی تمکین بود

ترجمه

اهل استدالک آیاغی تخته دندر ... تخته آیاق ایسه پک تمکینسز اولور

-۸-

امام ربانی مکتوباتک ۲۰۸ نجی صحیفه سنده مندرج ۲۷۰ نجی مکتوبنده حضرت شیخ اکبرک و بالجمله محققلرک بنای معارفی الوان (وحدت وجود) مسأله سنی تزییفاً شویله دییور:

[بو جماعت بر کیمسه که وجودک ایکی اولمسنه فائل اولسه و حق تعالینک ماسواسنی عبادتدن تنزیه ایلسه آکا شرک دیرلر. و شول کیمسه که وجودک بر اولمسنه قائل اولدقدن سوکره اگرچه حزار (صحیفه ۵۵) صنمه عبادتی، اگر اونلر ظهورات حق سبحانه اولمق خیالیله ایدرسه آکا موحد دیرلر. و آنلره عبادت ایله مک حق تعالی یه عبادتدر دیرلر. انصاف ایله مک کرکدر که بو ایکی صنفدن مشرک اولان کیمدر؟ و موحد کیمدر؟ انبیا علیهم الصلاة و السلام وحدت وجوده دعوت ایله مه مشلر و وجودک ایکی اولمسنه فائل اولان کیمسه یه مشرک دیمه مشلردر. اونلرک دعوتلری معبود جل سلطانه نک وحدتته در. و ماسوایه عبادت ایله مک شرکدر دیمشلردر...]

مدافعه

وحدت وجود مسأله سی غایت نازک و غامض بر مسأله در. بو مکتوبلر امام ربانی نک بو مسأله بی اکلایه مدیغنی اثبات ایتمکده در. زیرا بو مسأله بی اکلا یامایانلر ایکی صنفدر. بریسی اکلا یاماز و اکلا یامدیغی ایچون انکار ایدر. دیکری اکلا یامدن تصدیق ایدر. و

آكلايه مديغى ايچون يالكش اعتقاداته صاپلانير. امام ربانى نك ديدىكى كى پوتلره و اشيايه اولان عبادتك حقه عبادت اولديغى ظن ايدر. حالبوكه مسأله نه انكار (صحيفه ۵۶) ايدنلرك و نه ده آكلامه دن آكلاديغى ظن ايدوب ضلالته دوشنلرك اعتقادلى كى دكلدر. بز بوراده بو غامض و نازك مسأله يى ايضاح ايدى جك دكلز. يالكز امام ربانى نك يالكش آكلايشنى رد ايدى جكز.

معلوم اولسون كه وحدت وجودى كشفاً و زوقاً مدرك اولان محققلك عندنده شرك

اوچ قسمدر.

۱- شرك جلى

۲- شرك خفى

۳- شرك اخفى

شرك جلى: مخلوق اولان اشيايه طاپانلرك شركيدر. بو شرك حقنده آيات قرآنيه و احاديث شريفه چوقدر.

شرك خفى: حقه اولان عبادته رياء و سمعه كى نفسك حزلرينى قارشديرانلدر. بويله رياء و سمعه ايله اولان عبادتلك مقبول اولمديغى حقنده ده آيات و احاديث وارد.

شرك اخفى: بو ده علماء ظاهرلك و بو علمايه تابع اولان عوام مؤميننك حقك وارلغى و وجودى مواجهه سنده، نفس الامرده خلقك وجودينى ده ثابت كوروب ايكى وارلق و وجود اثبات ايتمكدر. بو شرك حقنده رسول اكرم افندمز: (صحيفه ۵۷) (الشرك اخفى فى امتى من ديب النمل على الصفا) يعنى بنم امتمده شرك مجلا بر محلده كه قارنجه نك يورويشندن داها كيزليدر. بويررلر.

ایشته امام ربانی وحدت وجودی اکلامیانلرک برنجی صنفندندر. وحدت وجوده اعتقاد ایتمک، بیک پوته عبادت ایتمه نك حقه عبادت اولدیغینی اعتقاد ایتمک اولدیغینی ظن ایتمشدر. و بو اکلایشه کوره حضرت شیخ اکبره و اهل حقیقتک جمله سنه افترا ایتمشدر. محفلرک هیچ بریسی و حضرت شیخ اکبر هیچ بر اثرنده پوته طایمه نك الله عبادت ایتمک اولدیغینی بیان ایتمه مشلردر. اهل وحدتک، شرک حقنده که خلاصه مزهبی یوقاریده ذکر ایدلدی.

ایشته حضرت شیخ اکبرک تابعلرندن بولنان و وحدت وجودی زوقاً و حالاً عارف اولانلردن بر ذاتک سوزی:

کورونن جمله اشیادن خدادر ... صاقن صانمه آنی سندن جدادر

همان ذات خدادر عین ایشا ... فقط ایشا دکلدن عین مولا

ایمدی اشیا مولانک اینی اولماینجه او ایشایه عبادت ایدن مشرکلره ناصل (حقه عبادت ایدیورلر) دینله بیلر؟ بو سوز وحدت وجودی اکلامیانلره افتراسیدر. استدلالی فکرک (صحیفه ۵۸) و ظاهری علملرک قوتی بو قدر اولور.

پیغمبرلرک وحدت وجوده دعوت ایتمدکلری ده دوغری دکلدن. وارلغک و وجودک بر اولدیغنه دائر قرآن کریمده و احادیث شریفهده چوق بیانات واردن. فقط اهل ظاهرنعقول جزئیهرلی قبول ایده مدیکندن هپسنی تأویل ایدرلر. چونکه نظرلری وجودک و وارلغک ایکی اولسنه صاپلانمش قالمشدر.

بو نقطه نظره کوره حلول و اتحاد لازم کله جکی ایچون احاطه ذاتیه بی صراحت قرآنییه رغماً تأویل ایدرلر. و حقیقته تشنه اولانلری بری ایکی کورمکه و شاشیلغنه دعوت ایدرلر.

فقط نه یاپه لم که عقول اصل فطرتده متفاوتدر. بو سببله هر بر عقل هر شئیة نفوز
ایده مز. نته کیم مثنوی شریفده بیان بویوریلر.

این تفاوت عقلها را نیک دان ... در مراتب از زمین تا آسمان
هست عقلی همچو قرص آفتاب ... هست عقلی کمتر از هر وشهاب
هست عقلی چون چراغ سر خوشی ... هست عقلی چون ستاره آتشی

ترجمه (صحیفه ۵۹)

ایی بیل که بو تفاوت عقللر ایچون ترا تیده یردن کوکه قدردر. کونش قرصی کبی بر عقل
واردر. زهره و شهابدن داها اشاغیده بر عقل واردر. بر عقل واردر که بر سرخوشک
چراغی کبی در. بر عقل واردر که بر آتیش قیویلجمی کبی در.

ایمدی عقللرنده قوت اولانلرک استفاده سی ایچون وحدت وجود حقنده عبدالعزیز

دهلوی حضرتلری فتاواسنده مندرج اولان بحثی عیاً نقل ایدیورم:

[دیگر اعتذار بشغل همه اوست و حقیق این است که مراد تحصیل حالی است که لازم
اضتراری قلب شود و اختیار رفع آن نماند. اگر کس را اعتقاد حقیقت وحدت وجود
شابت است ملازمت این شغل باین حالت می کشد و الا هرگز نمی کشد، بلکه همیشه
باطنش کم میکند که این خیال من خلاف واقع است. این شغل صاجی اهرکز نفع
نخواهد داد و شبهه نیست که ظاهر این معنی خود بخود بتصفیه قلب (صحیفه ۶۰)

اولی و اقوی است واز مدخلیت تصنع و تکلف بعید تر است وخواجه خسرو رحمة الله
علیه نوشته ایند که مادام شخص که معتقد تو حید وجود نیس حصول فنا فی الله و وجود
او را ممکن نیست در حق منکر او همه فناها در حجب نور انیه است که غیر غق است
وتجلیات او همه انوار لطائف و غیره نه ظهورات حق تعالی و تحقیق توحید وجودی طولی

می خواهد مجمل آن که آیات کالم الله احادیث رسول الله صلی الله علیه وسلم معیت
 و قرب ذاتی صریحاً اثبات میکنند آن که همه مصروف از ظاهر اند بی امتناع او نچو اند
 شد و این همه از خلاف عقل ما ست نه از کتاب سنت چه انصافست که منصوصات
 شرعی را غیر شرعی و مخیلات عقل ناقص خود را شرعی تمام کنیم را جامع در حدیث
 —لو دلیتم بجل الی الازض السابعة السفلی لهبط علی الله— دلیل و اضحست... [

(صحیفه ۶۱)

ترجمه

هپ اودر شغلنه اعتراز دیکر و بونک تحقیقی اودرکه مراد، قلبک لازم اضطراریسی الوان
 بر حالک تحصیلدر. و آنک رفغنه اختیار قالماز. اگر بر کمیسه نک حقیقت وحدت وجود
 اعتقادی ثابت اسه بو شغله دوام، بو حاله چکر. و یوقسه اصلا چکمز. بلکه آنک
 باطنی دائما؛ بنم بو خیالم خلاف واقعدر دیه حکم ایدر. بو شغل اصلا صاحبنه فائده
 ویرمز. و شبهه یوقدر که بو معنائک ظهوری خود بخود تصفیة قلب ایله اولی و اقویدر.
 و تصنع و تکلف مدخلیتندن پک اوزاقدرد. و خواجه خسرو رحمة الله علیه یازمشدر که:
 بر شخص توحید وجودی یه اعتقاد ایتمدکجه فنا فی الله و فنا ی وجود آکا ممکن دکلدر.
 وحدت وجود منکری حقنده بوتون فنالر حقلک غیر ی اولان نورانی حجابلر ایچندهدر. و
 آنک تجلیاتی بوندن لطائف وسائرهدر. حق تعالینک ظهوراتی دکلدر. و توحید وجودینک
 تحقیقی اوزوندرد. آنک اجمالی بودرکه **(صحیفه ۶۲)** آیت کلام الله و احادیث رسول الله
 الم معیت و قرب ذاتی بی صریحاً اثبات ایدرلر. و او معنی هپ ظاهر دن مصروفدرلر.
 ظاهر دن اقناعسز اوله ماز. و بو هپ کتاب و سنته دکل بزیم عقلمزه مخالفدر. نه انصافدر

که منصوصات شرعیه یه غیر شرعی و کندی عقل ناقصمزمک مخیلاتنه شرعی نامنی ویره لم. جامع ترمزی ده کی حدیث شریف:

اگر یدنجی ارض سفلیه قدر بر ایپ صارقتسه کز اللهک اوزرینه دوشردی. دلیل واضحدر. کوریلپورکه امام ربانی علم کلام علماسنک مسلکنی قبول و پیران حضراتنه و بالجمله قافله محققینه مخالفت ایتمش بر ذاتدر. آنک عندنده محقلرک حل ایتدیکی بر چوق مسأئلک هپسی مجهولاتدندر.

بناءً علیه امام ربانی نک مسلکنی قبول ایچون بر طاقم مسأله لرده جهلی قبول ایتمک ضروریدر. (صحیفه ۶۳)

-۹-

امام ربانی شیخ صوفی یه یازدیغی برنجی جلدک ۳۱نجی مکتوبکده دیویرکه: [بو طریقه علیه نک ممارستندن صوکره آز مدتده توحید وجودی منکشف اولدی. بو کشفده علو پیدا اولوب بو مقامک علوم و معارفی فراوان ظاهر اولدی. و بو مرتبه نک دقایقندن بر مرتبه قالدی که اول منکشف اولمادی. دقایق محی الدین عربی بی کما ینبغی لایح قیلدیلر. و تجلی ذاتی که صاحب فصوص بیان بویورمشلردر. و آندن غیری بی نهایت عروج بیلمز. و اول تجلینک شاننده آنک مابعدی انجق عدم محضدر بویوررلر. اول تجلی ذاتی ایله شرفیاب اولوب و اول تجلی نک علوم و معارفی که شیخ آنی خاتم الولاویه مخصوص بیلیر. اول دخی تفصیل معلوم اولدی... ناکاه عنایت حق دریچه غییدن عرصه ظهوره کلوب و پرده روپوش بی چکونه کی انداخته ایدوب اتحاد وحدت وجودن (صحیفه ۶۴) اقتضا ایدن علوم سابقه بی ستر ایدوب و یقین الیقین معلوم اولدی که صانع جل شانه ایچون بو ذکر اولنان نسبتلردن با عالم هیچ ثابت یوقدر. اهل حق شکر

الله سعيهم مياننده مقرر اولديغى اوزره احاطه و قرب حق تعالى علميدر. و حق تعالى
هيچ تستر ايله متحد دكلدر...]

مطالعه

بو مکتوبك آچيقجه خلاصه سی شودر: (بن طریقت نقشبندیه یه ممارسه دن صوکره از
مدته توحید وجودی بکا منکشف اولدی. بو کشفده یوکسلدم. صاحب فصوصک
بیانی بیان بویوردیغی تجلی ذاتی یه نائل اولدم. و محی الدین عربی حضرتلرینک معارفنک
دقایقی بکا تفصیل ايله معلوم اولدی. اکسزین عنایت حق وجودک برلکنی اورتوب بکا
ایکیلکنی کوستردی. صانع تعالینک عالم ايله هیچ مناسبتی یوقدر. حقک عالمی احاطه سی
و عالمه یقینلکی علميدر.) (صحیفه ۶۵)

شو افاده لره نظراً امام ربانی نك سلوکنده ده آلدانديغی اکلاشیلپور. چونکه طریقت
نقشبندیه نك سلوکی طرق سائره خلافنه اوله رق روح یولندندر. و سالکک روحی تقویه
ایدیلنجه صفات نفسانیه سی روحک قوتی آلتنده زبون اولور. طرق سائره ده سلوک ایسه
نفسک تربیه سی یولندن اولوب نفسک صفتلری مقهور اولدقدن صوکره روحک قوتی ظاهر
اولور. بونک ایچون طریقت نقشبندیه نك ابتداسی، سائر طریقتلرک نهایتیدر دینلمشدر.
بناءً علیه طریقت نقشبندیه ده مرشدک کامل و مکمل و مریدک ده غایت مستعد و
بدعتلردن مجتنب اولسی لازم کلیر. مرشدک تربیه ده که اهمالی و مریدک رخصتله عملی
غایت تهلکه لیدر. استعدادسزلق مسأله سی ده آیری بر شیء در. سالک بردن بره
یوقسکدن آشاغی یه صقوط ایدر. و روح یولندن سلوک ایدنلرک چوغی تجلیاتروحانیه یی
تجلیاتی ربانیه ظن ایدرلر. بو خصوصده کی دستوری جواهر غیبدن عیناً نقل ایدیورم:
(صحیفه ۶۶)

[تجلی، الوهیتك ذات و صفاتك ظهورندن عبارتدر. و روح ایچون دخی تجلی اولور. و سالكلرك چوغی بو مقامده مغرور اولمشلدر. و تجلی حقی بولدقلمینی ظن ایتمشلدر. اکر شیخ کامل، صاحب تصرف اولمازسه بو ورطه دن خلاص کوچ اولور. وقتاکه کوکل آینه سی صفات بشریه دن و طبیعت پاصندن صافی اولور. بعض صفات روحانی قلبه تجلی ایدر. و او، انوار روحانیتك غلبه لرندن اولور. زیرا روح تمامیه فصات بشریه دن خارخ اولمشدر. و بعضاً روح تماماً کندی صفاتیه تجلی ایدر. و بو صفات بشریه آثارینک کاملاً محوندن اولور. زیرا روحك ذاتی خلیفه حقدر. تماماً تجلی ایدر. و خلافتی صسبیه —بن حقم— دیر. تجلی روحانی ایله تجلی ربانی آره سنده که فرق بودرکه:

۱- تجلی روحانی حدوث تمغاسنی طوتار. آنک ایچون قوت افنا اولماز. کرچه ظهوری وقتنده فات بشریه ی (صحیفه ۶۷) ازاله ایدر. ولکن فانی ایده مز. وقتاکه تجلی جاب آرقه سنه کییر. درحال صفت بشریه ظاهر اولور. ولاکن تجلی حق سبحانه و تعالی بو آفتلردن امیندر.

۲- تجلی روحانیدن آرام دل ظاهر اولور. و شکدن خلاص اتمز. زوق معرفت تام ویرمز. ولکن تجلی حق سبحانه و تعالی بونک خلافنده.

۳- تجلی روحانیدن غرور و پندار ظاهر اولور. و عجب و وارلق زیاده لشر. و طلبده نقصان اولور. و خوف و نیاز آزالیر. ولاکن تجلی حق سبحانه و تعالیده بنلرک هپسی قالقار. و وارلق یوقلغه مبدل اولور. و طلب آرتار و تشنه لک زیاده اولور. و خوف و نیاز زیاده لشر.]

ایشته امام ربانینک غرورنه و کملمینی تجهیلنه و طعن و اعتراضلرینه و معرفت تام ذوقندن اوزاق اولمسنه باقیلرسه تجلی روحانی بی حضرت شیخ اکبره اولان تجلی ربانی و ذاتی ظن

ایتمشدر. (صحیفه ۶۸) زیرا تجلی ذاتی چاشنیسینی طادان بالجمله محققلر وحدت وجدی اثبات ایدرلر. و آنک ایلریسی اولدیغینی بیان ایدرلر. و آنلرده زره قدر غرور و پندار اولماز. و کیمسه‌یه تعن ایتمز لر. تجلی ذاتینک ناصل ایلریسی اولورکه وارلق اصلا تحدید و تعدید قبول ایتمه‌ین بر مفهوم کلی اولوب آندن ایلریسی عدمدر. و عدمک اصلا ساهه‌سی یوقدر. اگر اولسه وجود و وارلق اولوردی. عدم انجق وجودک مقابلی اوله‌رق زهنده تحیل اولان بر معنای ظلمانیدر. وجود بر نور محیطدر. نور کندی ظاهر و اشیایی مظهر اولدیغی کبی وجود دخی کندیسی ظاهر و اشیایی مظهردر. مشهود اولان اشیاده اک اول نظره چارپان وارلقدر. هر شی وارد و وار اولور. یوقدن نه چیقار؟ بناءً علی اشیاده وارک والغندن باشقه هیچ بر شی یوقدر.

بناءً علیه تحدید و تعدید قبول ایتمه‌ین وجودی و وارلغی ایکی یه آیریروب (صحیفه ۶۹) تحدید و تعدید ایتمک شاشیلقدن باشقه بر شی دکلددر. زیرا وحدت وجودک ضدی کثرت وجوددر. وجودک برلکنی رد و انکار ایدنلرک آنک ضدی اولان کثرت وجودی قبول ایتملری ایجاب ایدر. بو ایسه انجق وارلقده حقه شرک قوشمقددر.

مشوی

چونکه چفت احوالیم ای شخص ... لازم آید مشر کانه دم زدن

ترجمه

ای صورت پرست! مادام که شاشیلرک آرقاداشی اولیورز، مشرکجه قونوشمق لازم کلیر.

خاتمه

مکتوباتده کوردیکم تناقضلرک و چوروک محاکمه‌لرک هپسنی قید ایده‌مدم. چونکه وقتم مساعد دکلددر. اساساً پیر طریقتک تهیلینی حاوی مکتوب مکتوباتک ماهیتنی میدانه

قویمق ایچون کافی ایدی. فقط اخوانك طلبی اوزرینه (صحیفه ۷۰) یالکز ارباب انصافه نمونه اولمق ایچون اکابره حقسز طعن و اعتراضی حاوی مکتوبلرده کی فقره لری آلهرق مدافعه لریمی یازدم. یازدیغم مدافعات صریح و منطقی اولدیغی ایچون دوغرو اولدیغنه قانعم. ارباب عقل و محاکمه دخی بونلری تدقق ایده بیلرلر. شونی ده سویلیه یم که: بو ائناده باطنمده بر عقده پیدا اولدی. دیدم که: بو امام ربانی علمادن و اهل طریق آره سنه کیرمش و حتی طریقت نقشبندیه سلسله سنه ده داخل اولمشدر. و منتسب لری طرفندن ده کندیسنه (مجدد الفی ثانی) لقبی ویرلمشدر.

امام ربانی نك اکابره طعننی ناخوش کوروب بو مدافعه نامه یی یازمق صورتیله بن ده بر ولی یه اعتراض ایتمش اولمیه یم؟

بو دوشنجه ائناسنده المده مولانا جامی حضرتلرینك نفحات الانس ترجمه سی واردی.

جناب حقه مناجات ایتدم ده : یا ربی بو مکتوباتی تدقیقده کی مقصدم، بو ذاتک مسلکک اصابت (صحیفه ۷۱) ویا عدم اصابتنه مطلع اولمق اولدیغی عند الوهیتکده معلومدر. بو کتابده سنک ولیرندن اولان مولانا جامی حضرتلری سنک بر چوق ولیرینک مناقبنی و احوالنی حکایه ایتمشدر. امام ربانینک نظیری اولان بر ولینک ترجمه حالی شو کتابی آچدیغمده لطفاً و عنایهً نظریه مصاسف قیل. دیدم. و کتابی آچدم. کتابک ۳۶۰ نجی صحیفه سنده مناقبی مندرج اولان (شیخ عبدالله باکو) ظهور ایتدی. او قودم. حیرتله مستغرق اولدم. اخوانه عبرت اولمق اوزره او مناقبی آچیق بر لسان ایله بورایه درج ایدیورم:

شیخ عبدالله باکو قدس الله سره: آدی علی بن محمد بن عبداللهدر. ابن باکویه محمد بن... دیمکله معروفدر. شیرازدن سفر ایدوب نیشابورده استاد امام قشیری ایله و شیخ ابو

سعید ایله ملاقات ایتمشدی. و شیخ ابو العباس نهاوندی ایله بر مدت مصاحبت ایتمش ایدی. و آرهلرنده طریقتده چوق سوز کچمش ایدی. (صحیفه ۷۲) و شیخ ابو العباساونک فضلنه و سبقنه اعتراف کوسترر ایدی. و آندن صوکره شیرازه کلدی. و طاغده شیرازه قریب بر مغاردهه منزوی اولدی. و جمیع مشایخ صوفی و علماء و فقرا آنک صحبتته دائم دوام ایدرلر ایدی. هجرتک ۴۴۲ نجی سه نسنده وفات ایدی. شیخ ابو سعید ابو الخیر نیشابورده ایکن استاد امام ابو القسم قشیری آنلردن هر هفته بر کون آنلرک تکیه سنده وعظ و نصیحت ایتمسنی ایسته مش و کرسی قوروب اوزرینه اورتو اورتمشلر ایدی. و خلق پیدر پی کلوب اوطوررلردی. تصادفاً بر کون شیخ عبدالله باکو امامی زیارته کلمش ایدی. اوطوردیلر و استفسار خاطر ایدیلر. ابو عبدالله — بو حاضرلق نه در؟ دیدی. امام قشیری شیخ ابو سعید وعظ و نصیحت ایده جکدر، اوطور سن ده دیکله دیدی. ابو عبدالله بن آکا معتقد دکلم دیمکله برابر اوطوردی. (صحیفه ۷۳) استاد امام قشیری: دیکله که بو ذاتک خواطره وقوفی واردر. بوتون حرکاتنی و دوشونجه لرینی او درحال سکا اظهار ایدر. دیدی. متعاقباً شیخ ابو سعید کلوب کرسیه چیقدی. حافظلر قرآن قوقودیلر. و شیخ ابو سعید دعا ایتدی. و سوزه باشلادی. عبدالله باکو او اثناده آغزینک ایچنی نفس ایله طولدیروب کیزلیجه و یاواشجه کندی کندینه (بس بادکه در در دیز بادست) یعنی دیز بادده چوق یل واردر دیدی. دیزباد؛ نیشابوره بر منزلک مسافه سی اولان بر قریه نک ایدر. بو سوزدن مرادی : دیزبادده قورو لاف و آتمه طومه چوق ایمش دیمک ایدی. هنوز بو سوزی تمام ملاحظه ایتمه مش ایدی که شیخ ابو سعید یوزینی آندن طرفه چویروب (اوت دیزباد روزکارک منبعی در) دیدی. و ینه دوزینه دوام ایتدی. شیخ ابو سعیدک سوزلری حرارتلی و مؤثر بر حاله کلدی. و شیخ عبدالله او حالی

کوردی. و او سلطنتی و خاطره لره وقوفی مشاهده ایتدی. و دوشوندی که: بو قدر موقفده تجرید ایله (صحیفه ۷۴) طوردم. و بو قدر مشایخ کوردوم. و چوجقلقدن بری آنلره خدمت ایدم. سبب نه درکه بوتون بو حاللر بو آدمده ظهور ایتسنده بزده هیچ بر شی ظاهر اولماسین. شیخ ابو سعید درحال آندن طرفه دونوب دیدی. ای افندی؛ قواچناتیکه تو ابخت چنانست من ... چنیم که مرا بخت چنین است چنین

ترجمه

سن اوپله سک که طالع سنک ایچون اوپله در اوپله: بن بوپله یم بنم ایچون طالع بوپله در بوپله

دیوب النی یوزینه سوردی. و کرسیدن آشاغی یه اندی. و استاد امامک و عبدالله باکونک اوکنه کلدی. اوطوردیلر. شیخ ابو سعید استاد امامه دیدیکه. بو افندیه سوپله که کوکلنی بزده خوش ایتسین. ابو عبدالله دیدی. کوکلمی او وقت سکا خوش ایدرم که هر پنجشنبه بنی زیارته کلیرسک بوندک صوکره کلمیه سک (!) ابو سعید سکا چوق مشایخک و بوپوکلرک نظری دوقومشدر. بز سکا او نظرلردن دولایی (صحیفه ۷۵) کلپورز. یوقسه سنک ایچون کلمپورز. دیدی. وقتاکه ابو سعید بونی سوپله دی. اوراده اوطوران جماعت آغلامغه باشلادی. و شیخ عودالله دخی چوق اغلادی. و کوکلندن او انکار و حکم و حکومت کیتدی. و جمله جماعت صفای خاطر ایله خوش دل اولوب داغلدیلر. وقتاکه شیخ ابو عبداللهدن انکار کیتدی. شیخ ابو سعیدک زیارتنه کیتمکه باشلادی. فقط هنوز آنلرک سماع و رقصنه عظیم انکار ایدی. و آره صراده اظهار ایلر ایدی. بر کیجه رؤیاسنده آکا غائبدن (قومواوار قصوالله) یعنی قالقک الله ایچون رقص و سماع ایدک. دیه ندا کلدی. اوپانوب لاحوله چکدی. و بو رؤیا شیطانیدر دیدی ینه اوپودی. ینه واقعه سنده (قومواوار

قصوالله) نداسنی ایشندی. ینه اویاندی. لاحوله دیدی. و ذکره مشغول اولدی. و قرآندن بر نیجه سورهلر اوقوددی. و اوچنجی دفعه اویوددی. ینه اولکلر کبی مذکور ندایی ایشندی. بیلدکه بو رؤیا شیطانی دکلدیر. شیخ ابو سعیده انکاری سببندندر. سحر وقتی اولدی. قالقوب (صحیفه ۷۶) شیخ ابو سعیدک تکیه سنه کلدی. تکیه نك قاپوسندن ایچریه کیررکن شیخ ابو سعید ایچریدن (قومووار قصوالله) دیه ندا ایدردی. شیخ عبداللهک کوکله خوش اولوب انکاری بالکلیه زائل اولدی.

امیدی امام ربانی علومده و مجاهده ده و بونکله برابر محققلی انکارده و آنلره طعن ایتمکده و کندیسنه بر چوق مشایخک نظری دوقونمش اولمقده و سمعی انکار ایتمکده و خشونت طبعده و داعیه تحکم و تفرده شیخ عبدالله باکونک نظیریدر. ابو سعید ابو الخیر حضرتلری، شیخ عبدالله باکونک اصلاح باطننه مؤثر اولمش و آنده تصرف ایتمشدر. عجباً امام ربانی یه ده مؤخرأً بویله بر کاملک تصرف ایله صلاح کلوب انکاردن کچدیمی یوقسه کچمدیمی؟

مکتوباتک اوچنجی جلدینک ۸۷نجی صحیفه سنده مندرج ۸۸نجی مکتوبنده کی شو عباره لره نظراً شیخ اکبر قدس سره حضرتلری علیهنده یازدیغی اولکی مکتوبلردن بر درجه یه قدر رجوع ایتدیکی اکلاشیلور: (صحیفه ۷۷) او عباره لره شو یله در.

[چونکه نوبت بزرکواران محی الدین العربی قدس سره یه رسیده اولوب آنلر بو مسأله ده کمال معرفت لردن ناشی شرح و بیان و ابواب و فصول ایله عیان ایلدیلر. و حرف و نحو کبی تدوین بویوردیلر. مع ذلك بو طائفه دن بر جماعت آنک مرادینی فهم ایله میوب تخطئه ایله مکله مطعون و ملام اولدی. بو مسأله نك اکثر تحقیقاتنده شیخ محقدر. و طعن ایدنلر

صوابدن دوردر. شيخك و فرت علمنى و بزرگ اولديغنى بو مسأله يى تحقيقندن فهم ايده لىر.
رد و طعن ايله مك لايق دكلدر.]

فقير امام ربانىك رجوعنى (بر درجه يه قدر) ديديم. چونكه يوقريده التنجى ماده ده ذكر ايتديكمز برنجى جلده كه ۲۶۶ نجى مکتوبنده (اکثر علومنى اهل حقه مخالف) عد ايتمش ايکن بر مکتوبنده (اکثر تحقیقاتنده محق) اولديغى بيان ايتمشدر. بو ايکى مکتوبك مالى بالطبع طبان طبانه ضددر. طالب حقيقت اولان بر کيمسه بو ايکى ضد افاده لردن هانکسنى حقيقت بيلوب (صحيفه ۷۸) قبول ايده جکلدر؟

نته کيم فقيرك مخابره ايتديکم بر بچاره اولكى مکتوبك مندرجاتنى حقيقت ظن ايدوب حضرت شيخ اکبرك معارفنى طار و ناقص عد ايتمش و بو ايکنجى مکتوبدن غافل بولنمشدر. چونكه بو عالمده اعمال فکردن عاجز و او قودقلىرىنى كورى كورينه قبول ايدن مقلدلىر واردىر. كچه امام ربانى مدافع لردن بريسى چيقوب ديه بيلرکه: بو مکتوبلىر مریدلرک استعدادلرينه كوره يازلمش مکتوبلردر. استعداد مختلف و يکديکرينه ضد اولديغيندن امام ربانىك مکتوبلىرى ده بويله بربرينه ضد و متناقض بر صورتده يازلمشدر.

بز بو سوزك دوغروغنى قبول ايتمکله برابر محضا استعدادنك اختلافنه بناءً اکابرك تجهيلنى و طعننى ايجاب ايتديره جك طرزده مکتوبلىر يازلمنى کاملله ياقيشديره مايز. ولايت و نبوت مسأله سنده پير طريقت جناب شاه نقشبند و امام غزالى حضرتلرينك تجهيلنه نه لزوم واردى؟ ايشته بو طرزده يازيلمش اولان مکتوبلرک (صحيفه ۷۹) محدودالفکر کيمسه لرك اعتقادلىرى حقنده نه قدر مضر اولديغى فعلاً ثابت اولمقده در. حضرت محمود هدايى قدس سره دخى استعداداتك اختلافنى نظر اعتباره آلمش و فقط سوزينى پك

کاملانه سویله مش. و بعض کیمسه لر حقنده تفرقه جمعیدن داها فائده لیدر. (بویورمشدر. ازواقه بر شی دینه مز. فقط طعن و اعتراض شریعت و طریقت و حقیقتده پک چرکیندر. خلاصه کلام:

طالب حقیقت اولان اخوان دینمه دیرم که:

تغلیط ازهانی موجب موجب اولان مکتوبات امام رابنی شایان استفاده بر کتاب دکلدر. زیرا مکتوباتک مصیب اولانلری زاتاً کندیسندن اول کلن محققلرک طالب حقیقت اولانلره ایزال بویوردکقلری معارفک باشقه تعبیرات ایله تکرارندن عبارتدر. و او محققلرک معارفنه مخالف و یکدیگرینی مناقض اولانلری ایسه هیچ بر وقتده برر رهبر معرفت اولاماز.

(والسلام علی من اتبع الهدی)

احمد عونی

۱۰ ربیع الآخر ۱۳۳۵

۲۲ تموز ۱۹۳۴ بازار

استنساخ : ۲۸ اغستوس ۱۹۳۴

